

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakıda şok cinayət -
evə soxulub
17 yaşlı
qızı zorladılar...
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 1 dekabr 2014-cü il Bazar ertəsi № 293 (6002) Qiyməti 40 qəpik

Gündəm

Türkiyə və Rusiya üçün mühüm gün

Vladimir Putin bu gün qardaş ölkəyə rəsmi səfərə yollanır; iki ölkə liderləri ən aktual məsələlərdə anlaşmağa çalışacaqlar...

yazısı səh.3-də

Bolşevik batınli "liberallar"...

Bu gün onlar müxalifət daxilində hamıya yarıqlar yapışdırır, nifaq salırlar, sabah isə...

yazısı səh.6-də

Ərəstun Oruçlu:

"Azərbaycanda iki məsələ çox təcili şəkildə həll olunmalıdır..."

yazısı səh. 8 və 9-da

Leyla Yunusun səhhəti daha da ağırlaşdı

yazısı səh.2-də

Ermənilər Rusiyanın Azərbaycan və Türkiyə ilə yaxınlığından təlaşa düşüb

yazısı səh.12-də

Ekspert:

"Azərbaycana vəhhabilik şüurlu şəkildə xaricdən gətirilir..."

yazısı səh.4-də

Əməkdaşımız ağır xəstə olan NİDA-çı məbusun ailəsindən yazır

yazısı səh.11-də

İntihar etmək istəyənlər niyə Koroğlu körpüsünü seçir? - psixoloq rəyi

yazısı səh.14-də

Qaxda çadırda yaşamağa məhkum edilmiş bir ailənin dramı

yazısı səh.15-də

Alim Qasimovun səsi batıb

yazısı səh.3-də

Xaçmazda 34 yaşlı ana özünü asdı

yazısı səh.15-də

Ərzaq təhlükəsizliyimizə "qiymətli" təhlükə

BÖYÜK BAHALASHMA QAPIMIZI DÖYÜR

Təzə il sürprizlər vəd edir; qonşu Rusiya, Gürcüstan və Ermənistanda yerli valyutaların sürətlə dəyərsizləşməsi fonunda artan qiymətlər Azərbaycanda zəruri tələbat məhsullarının qıtlığına, ardınca bahalaşmaya gətirəcək; qida bazarımız yeni risklərlə üz-üzə...

yazısı səh.5-də

"Mülkümə görə Əli Kərimli 2 milyon pul alıb" - Şok ittiham!

Mülk sahibi AXCP sədrinin onda səs yazısının olması barədə müdhiş faktlar açıqladı; Azər Əsgərov Əli Kərimlini debata çağırdı; "Zamanı gələndə cəmiyyətə sənin əsl simanı göstərəcəyəm..."

yazısı səh.5-də

Qudrat Həsənzadə:
"Siyasi məbusları yubanmadan azad etməliyik..."

yazısı səh.7-də

"Dodağıma gülüş qonub..."

yazısı səh.10-da

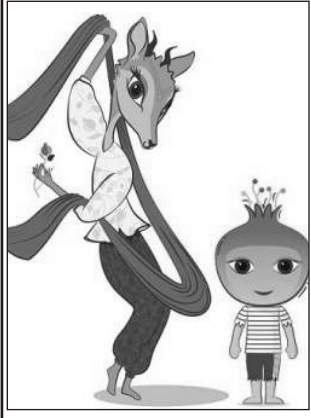

"Binə" bazarının sahibəsi sahibkara "atıb"

yazısı səh.14-də

1 dekabr 2014

İtaliya mətbuatı nar və ceyrandan yazdı

İtaliyanın məşhur "Olimpi Azzurra" idman saytında "Bakı-2015" ilk Avropa Oyunlarının ceyran və narı ilk dəfə keçiriləcək idman tədbirinin rəsmi rəmzləri kimi təqdim etməsi ilə bağlı məqalə yerləşdirilib.

AzərTAc xəbər verir ki, məqalədə Azərbaycanın gənclər və idman naziri, "Bakı-2015"nin baş icraçı direktoru Azad Rəhimovun sözlərinə yer verilib: "Ceyran və nar rəmzlərini bütün dünyaya təqdim etməyə şadıq. Ümidvarıq ki, onlar birinci Avropa Oyunlarının həyəcanını əks etdirə biləcəklər. Bu simvollar "Bakı-2015"nin rəmzləri kimi, Azərbaycanda yeni nəsillə idman azarkeşlərini ruhlandıracaq, həyəcanlandıracaq və əyləndirəcək".

Müəllif bildirir ki, ceyran Qafqaz dağlarından tutmuş Xəzər dənizinin sahillərində qonaqlara ölkə boyu bələdçilik edəcək və onlara Azərbaycanın gözəlliklərini təqdim edəcək. Azərbaycanda qorunan heyvan növlərindən biri olan ceyran ölkədə təbii gözəlliyin, zərifiyyətin və saflığın rəmzidir. Ölkəmizdə geniş yayılan nar meyvəsi rəngarəng "Bakı-2015" brendində əks olunaraq artıq bu şəhərdə geniş nümayiş etdirilib.

Obamanın qızlarının qısa etəkləri tənqid edildi

BŞ prezidenti Barak Obamanın qızlarının xarici görünüşü tənqid olunub. anspress-in məlumatına görə, ABŞ-ın Respublikaçılar Partiyasının Milli komitəsinin nümayəndəsi Elizabet Loten təşəkkür günündə hind qışlarının "əfv" mərasimində prezident Barak Obamanın qızları Şaşa və Maliyanın qısa etək geyimlərini və davranışlarını tənqid edib.

Loten öz facebook səhifəsində prezident qızlarının bar üçün deyil, hörmətə layiq olacaq şəkildə geyinməli olduqlarını qeyd edib. Bundan başqa, o, Şaşa və Maliyanın çətin ki, "təqlid üçün yaxşı nümunə" olacaqlarını əlavə edib. Həmçinin respublikaçı xanım onları narazılıq yaratmağın əksinə, ənənələrə hörmət etməyə çağırıb.

Sonradan Loten sosial şəbəkədəki səhifəsində üzr istəyib və "Subyektiv hisslər ürəkənd deyil, yazdığım sözlər özüm üçün zərərli" sözlərini qeyd edib. Hazırda həmin yazı silinib.

Cəlilabadda maşın oğurları peyda olub

Cəlilabadda maşın oğurları peyda olub. Noyabrın 26-dan 27-nə keçən gecə naməlum şəxslər Saleh Ağarza oğlu Əlirzayevə məxsus "VAZ-2107" markalı, Az 40 BF 771 nömrəli avtomobili oğurlayıblar.

Cəlilabad polisinin keçirdiyi əməliyyatlar heç bir fayda verməyib. Maşını oğurlanan S.Əlirzayev Rayon Polis Şöbəsinin əməliyyat müvəkkilidir. Qaynağımız deyib ki, polis əməkdaşının maşının oğurlanması avtomobili olan rayon sakinlərinin narahatçılığına səbəb olub. Sakinlər maşınlarını oğurlardan qorumaq üçün ən müxtəlif yollara əl atırlar. Rayon sakinləri polis öz maşınını qoruya bilmədiyini təqdirə onları maşınlarının da oğurlana, qaçırıla biləcəyindən ehtiyat edirlər.

Qaynağımız onu da bildirib ki, Cəlilabad Rayon Polis Şöbəsinin rəisi Namiq Camalov müdafiə sənayesi naziri Yavər Camalovun qardaşı oğludur.

□ E.HÜSEYNOV

Leyla Yunusun səhhəti daha da ağırlaşdı

Elçin Qəmbərov: "İlin sonuna qədər onun sağ qalması sual altındadır"; NIDA-çı gənc isə karsərə salınıb...

Xəbər verildiyi kimi, həbsdə olan Sülh və Demokratiya İnstitutunun rəhbəri Leyla Yunusun səhhətində yaranan problemlər həyatına ciddi təhlükə yaradıb. Hüquq müdafiəçisinin həbs edildiyi gündən bu günə qədər 13 kilo arıqlaması onun sağlamlığının ağır olmasından xəbər verir.

Vəkilləri ilə görüş zamanı Leyla Yunus proses bu şəkildə davam edərsə, ilin sonuna qədər yaşamayacağını bildirib. Hətta o, vəsiyyətini belə edib.

Vəkil Elçin Qəmbərov bizimlə söhbətdə Leyla Yunusun səhhətinin günbəgün pisləşdiyini bildirdi: "Leyla xanımın səhhəti doğrudan da çox kritikdir. Bu durumla ilin sonuna qədər onun sağ qalması sual altındadır. Çünki burada bir xəstəlikdən söhbət getmir. Əvvəllər əməliyyat olduğu bütün xəstəliklər yenidən baş qaldırıb. Üstəlik, təcridxanada əlavə xəstəliklərə yaranıb. Bundan başqa, yaş da özünü göstərir. Yaşlı qadın üçün zindan həyatı yaşamaq çox çətinidir. Bunun təkəcə fiziki yox, psixoloji tərəfləri də var. Ümid edirik ki, onun barəsində olan həbs qətimkan tədbiri dəyişdiriləcək".

Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin hüquq müdafiəçisi ilə bağlı yayılan xəbərləri təkbiz etməsinə də və

kil münasibət bildirdi: "Mən həkim deyiləm. Biliklərim də bu sahədən danışmağa imkan vermir. Amma insan-insanı görəndə bilir ki, qarşıdakının vəziyyəti necədir. Özü deməsə belə, təzyiqli, şəkər qalxmaları barədə məlumatı mən çoxdan vermişdim. Buna xüsusi tibbi biliklərdə lazım deyil".

Elçin Qəmbərov göndərdikləri sorğulara hələ də cavab verilmədiyini qeyd etdi: "Göndərdiyimiz sorğulara hələ rəsmi cavab almamışıq. Dekabrın 1-də görüşməyi düşünürəm. Ondan sonra son yenilikləri daha dəqiq biləcəyik".

Xatırladaq ki, L. Yunus bu ilin iyulunda həbs olunub. O, Cinayət Məcəlləsinin 274-cü (Dövlətə xəyanət), 178-ci (Dələduzluq), 192-ci (Qanunsuz sahibkarlıq) və digər maddələr

üzrə təqsirləndirilib.

NIDA-çı gənc İlkin Rüstəmzadə barəsində yayılan xəbərlər də ürəkəcan deyil. Belə ki, gənc fəal noyabrın 27-də 7 günlük karsərə salınıb. Onun deməsə belə, təzyiqli, şəkər qalxmaları barədə məlumatı mən çoxdan vermişdim. Buna xüsusi tibbi biliklərdə lazım deyil".

Qeyd edək ki, İlkin Rüstəmzadə ötən ilin mart-aprel aylarında 7 "Nida"çı gənclə birgə həbs olunub. Gənclər əsasən kütləvi iğtişaşları təşkil etmə cəhdində təqsirli biliniblər. İlkin Rüstəmzadəyə 8 il həbs cəzası verilib.

Bu gün Bakıda 10 dərəcə isti olacaq

Dekabrın 1-də Bakıda və Abşeron yarımadasında hava dəyişkən buludlu olacaq, ararib tullaacaq.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən APA-ya verilən məlumata görə, səhər bəzi yerlərdə zəif duman, axşam isə yağıntı olacağı gözlənilir.

Havanın temperaturunun gecə 2-5, gündüz 7-10, Bakıda gecə 2-4, gündüz 8-10 dərəcə isti olacağı gözlənilir. Naxçıvan Muxtar Respublikası, Yuxarı Qarabağ: Xankəndi, Şuşa, Xocalı, həmçinin Xocavənd, Qubadlı, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər və Daşkəsən-Gədəbəy rayonlarında havanın ararib yağıntılı olacağı, bəzi yerlərdə sulu qar, dağlıq ərazilərdə qar yağacağı gözlənilir.

Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl, həmçinin Mərkəzi-Aran və Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında hava əsasən yağmursuz keçəcək. Gecə və səhər bəzi yerlərdə duman, çiskin, lakin axşama doğru yağıntılı olacağı gözlənilir.

Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında gecə və səhər bəzi yerlərdə duman, çiskin, lakin günün ikinci yarısında yağıntılı olacaq.

İrənlı bəstəkar "Fəxri Legion" ordenindən imtina etdi

Fransanın ən yüksək hərbi və mülki dövlət mükafatı olan "Fəxri Legion" ordeni 19 may 1802-ci ildə Napoleon Bonapart tərəfindən təsis edilib.

"english.farsnews.com" xəbər verir ki, İrənin klassik musiqi üzrə aparıcı sənət adamlarından olan Hüseyn Əlizadə Tehrandakı Fransa səfirliyinə rəsmi müraciət edərək ordeni almaqdan imtina etdiyini bildirdi. "Mən İrən millətinə hörmət edirəm və heç bir mükafata ehtiyacım yoxdur".

Agentlik bildirir ki, Hüseyn Əlizadə 2007-ci ildə Qremmi mükafatı alıb. Bu mükafatla ABŞ-a məxsusdur. Bəs nədən ABŞ-ın mükafatını alan bəstəkar Fransanın mükafatından imtina edir? Agentlik bu suala cavab verməyib.

Onu da qeyd edək ki, bu ordenlə təltif olunmuş azərbaycanlılar arasında müharibə veteranı Əhmədliyyə Cəbrayilov, prezident İlham Əliyev və YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban Əliyeva və hazırda siyasi fəaliyyətinə görə həbsdə olan Sülh və Demokratiya İnstitutunun direktoru Leyla Yunus da var.

□ Elbəyi HƏSƏNLİ, musavat.com

"Elm" tədris mərkəzi MAGIC LANGUAGES

- Ali məktəblər xarici dillər
- kompyuter kursları
- Magistratura - dövlət qulluğu - məntiq
- 1.C. mühasibat - anbar - bank işi
- Məktəbə qədər həftədə 5 dəfə
- Sürücülük kursları (1 aya 100 AZN)

Ünvan: 1. «Neftçilər» metrosu 40 mert. R.Rüstəmöv-44

Tel./Faks: (012) 421-10-46; 408-44-43;

Mob: (055) 660-60-95; (050)203-55-95

Ünvan: 2. «İnşaatçılar» metrosu 60 metr. «İrən» klinikasının yan

Tel./Faks: (012) 434-88-28; 408-44-74;

Mob: (055) 660-07-05

İrəvanda müxalifətlərin maşınları yandırılıb

Vartan Akopyan: "Ermənistan xan rejiminin total nəzarəti altındadır..."

Son günlər İrəvanda müxalifətlərə və ictimai fəallara məxsus 6 avtomobil yandırılıb. APA-nın "Azadlıq" radiosunun Ermənistan xidmətinə istinadən verdiyi xəbərə görə, yandırılan maşınlardan 5-i "Predparlament" hərəkatının üzvlərinə məxsus olub və hamısı gecə saat 4-5 arasında yandırılıb.

Əmlakına zərər vurulanlar etirazlarını bildirmək üçün İrəvan şəhər polis idarəsinin qarşısına toplaşdılar. Zərərçəkmiş Vartan Akopyan deyib ki, maşınların hamısı oxşar üsulla yandırılıb: "Bu işə hadisəni eyni cinayətkar qrupun törətdiyini deməyə əsas verir. Karo Engikyanın maşınından başqa digər maşınların hamısının arxa təkərinə maye tökərək yandırılıb. Ona görə arxa təkəri yandırılıb ki, benzini çəni və ya qaz balonu partlasın və maşın tamamilə yansın".

Onun dediyinə görə, maşınlardan biri Ermənistan Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin, digəri polisin idarəsinin binasının qarşısında, qalanları isə həyətlərdə yandırılıb. O, bildirib ki, maşınların üstündə "Predparlament" in emblemi və "Rejimsiz yüzillik" şüarı yazılıb. Həmin maşınlar bir həftə öncə İrəvanda keçirilmiş "Rejimsiz yüzillik" etiraz yürüşünə də qatılıblarmış: "Ermənistan xan rejiminin total nəzarəti altındadır. Bu hadisələri də kriminal elementlərlə çulğışmış Ermənistan rejimi törədir. Rejim bununla üsyana qalxmış vətəndaşı qorxutmaq istəyir".

Erməni müxalifətləri törədilmiş hadisədə polisi və xüsusi xidmət orqanlarını ittiham ediblər. Onlar buna sübut kimi polisin müraciətini diqqətə almamasını və araşdırma aparılmamasını göstəriblər. İrəvan polisindən isə hadisənin araşdırıldığı bildirilib.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağımız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

**Yazarımız
Tofiq
Yaqubluya
Azadlıq!**

Günün içindən

Rusiya prezidenti Vladimir Putin dekabrın 1-də Türkiyəyə rəsmi səfərə gəlir. Hazırda Qərb-Rusiya münasibətlərində gərginliyin davam etdiyi vaxtda bu səfər xüsusi maraqla qarşılır.

Kremləndən verilən məlumatda Putinin səfəri zamanı iki ölkə arasında münasibətlər, qaz tranziti, eləcə də Suriya və Yaxın Şərqdəki vəziyyət mövzusunda müzakirələr aparılacağı qeyd olunur. Putin səfəri zamanı Türkiyə-Rusiya Yüksək Səviyyəli Əməkdaşlıq Şurasının toplantısında iştirak edəcək. Rusiya prezidentinin Türkiyə səfəri ən yüksək səviyyəli "dövlət səfəri" elan olunub.

Politoloq, Ankara Universitetinin doktorantı Orxan Qafarlı fikrincə, Rusiya Türkiyəyə münasibətlərinə üç istiqamətdə baxmaq olar: iki ölkə arasında ikili siyasi və iqtisadi əməkdaşlıq və dialoq. Hazırda Rusiya və Türkiyə arasında qarşılıqlı əməkdaşlığın olduğunu qeyd edən ekspertə görə, tərəflər arasında iqtisadi əlaqələr üst səviyyədədir: "Son il Türkiyə və Rusiya arasında ticarət münasibətlərinin həcmi 32 milyard dollar olub. Doğrudur, bunun bir qismi enerji ticarətidir. Lakin Rusiyanın Türkiyəyə cəlb etdiyi investisiya 1.7 milyard dollardır. Türkiyənin Rusiyada investisiya yatırımı isə 1 milyard dollara yaxındır. İki ölkə arasında qarşılıqlı iqtisadi münasibətlər asılılığı baxımından bu rəqəmlər yetərincə müsbət görüntü verir. Bu il 5 milyona yaxın rus turist Türkiyəyə istirahətə gəlib. Xüsusilə Rusiya və Avropa münasibətlərində son gərginliyi nəzərə aldıqda 2015 ildə bu turist sayının artacağına işarə edir. Bundan başqa ticarət münasibətlərinin Qərb-Rusiya gərginliyinin artdığı bir zamanda 100 milyarda çatması ehtimalı var. Daha doğrusu, Putin Türkiyə ziyarəti öncəsi bu rəqəmi açıqlayıb".

O.Qafarlı deyir ki, 2014-cü ildə Rusiya Türkiyəyə 26.6 milyard kubmetr və ya daxili tələbatının 58 faizi qaz satıb. Türkiyənin Almaniyadan sonra Rusiyadan qaz alan ikinci ən böyük ölkə olduğunu vur-

Türkiyə və Rusiya üçün mühüm gün

Bu gün Vladimir Putin qardaş ölkəyə rəsmi səfərə gəlir; iki ölkə liderləri ən aktual məsələlərdə anlaşmağa çalışacaqlar...

günləyən ekspertin fikrincə, hər iki ölkə əməkdaşlığının daha da dərinləşdirilməsində maraqlıdır: "İki ölkə arasında strateji əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində qurulan komissiyada Rusiyanın qurduğu Gömrük Birliyi bir əməkdaşlığın forması və ya bir gömrük anlaşması imzalanması istiqamətində müzakirələr aparılır. Müzakirələrdə əsas məsələ Rusiya və Türkiyə arasında ticarətin rubl və TL ilə aparılması məsələsi olacaqdır. Bu, o deməkdir ki, hər iki ölkə bir-birindən yetərincə asılı iqtisadi durumu var. Və gələcəkdə bu münasibətlərin siyasi və regional əməkdaşlıq məsələlərinə də gətirəcək".

Putinin səfəri zamanı müzakirə olunacaq mövzulardan başqa biri enerji tranziti məsələləri olacaqdır. O.Qafarlının söz-

lərinə görə, iki ölkə arasında Rusiyanın enerji ehtiyatlarının dünya bazarına çıxarılması mövzusunda cənub qaz dəhlizi layihəsi mövcuddur: "Avropa bazasına, daha doğrusu, Şərqi Avropa ölkələrinə qaz verilməsi üçün Ukrayna üzərindən keçən enerji boru xəttindən sonra ikinci önəmli cə-

siyə və Türkiyə Qazaxistanın köməyi ilə türkdilli dövlətlərin əməkdaşlıq konfransı istiqamətində getməkdədir. Yeni Avrasiya İqtisadi Birliyi və Türk Dilli Dövlətlərin Əməkdaşlığı Şurası arasında bir inteqrasiya olduğu müşahidə edilir. Daha doğrusu, iki regional inteqrasiya layihələri bir-birinə alterna-

nub qaz boru xətti olacaqdır. Bu boru xətti diqqətlə baxsaq, Transqafqaz enerji boru xəttinə alternativ də görülməlidir. Bunu Türkiyə özü də bilir. Lakin Türkiyənin regional boru xətlərinin keçdiyi ölkə olma iddiasını nəzərə aldıqda hətta bir-birinə alternativ boru xətlərinin keçməsinə marağının olduğunu sezməyə bəzi bilərik. Türkiyə eyni zamanda öz idxalının diversifikasiyasına da nail olmağa çalışır. Bu səbəbdən iki ölkə arasında enerji məsələləri önəmli müzakirə mövzusu olacaqdır. Bu müzakirələrə Şərqi Aralıq dənizində son zamanlar ortaya çıxan gərginliyin müzakirə edilməsi anlamına da gəlir. Gözlənilir ki, iki prezident arasında Yunanistanla mövqelərin yaxınlaşması istiqamətində də müzakirə aparılırsın".

Qafarlı deyir ki, iki ölkə lideri arasında üçüncü önəmli müzakirə istiqaməti regional əməkdaşlıq məsələləri olacaqdır. Hansı ki, bu istiqamətdə yetərincə problemlər var: "Türkiyə ilə Rusiyanın postsovet coğrafiyasında əməkdaşlığı, Yaxın Şərq, xüsusilə Suriya məsələsi mövcuddur. Və nəhayət, Qərbə qarşı Türkiyə-Rusiya münasibətlərində ortaq yanaşmalar. Bu üç məsələləri bir-bir baxsaq və ilk olaraq elə post sovet regionunda ikili əməkdaşlıq formalarında Orta Asya və Cənub Qafqaz regionunda yetərincə Rusiya və Türkiyə arasında dialoqun olduğunu görə bilərik. Orta Asya ölkələri Ru-

siya və Türkiyə arasında problemlə region daha çox Cənubu Qafqazdır. Çünki bu regionda Türkiyə Azərbaycan və Gürcüstanla əməkdaşlıq etməklə alternativ bir istiqamətdə inteqrasiyaya təkən verir. Nə qədər qərribə də olsa, Türkiyə daxilində Rusiya ilə Abxaziya məsələsində daha müsbət bir dialoq var. Yeni Türkiyənin Abxaziya məsələsində Rusiyaya yaxın fikir və siyasəti var. Qarabağ məsələsində isə Türkiyə Azərbaycan mövqeyini daha açıq dəstəklədiyi üçün Ermənistan və Rusiya əməkdaşlığını təhdid olaraq görür".

O.Qafarlı deyir ki, hazırda Yaxın Şərq məsələlərində Türkiyə ilə Rusiya arasında çox ciddi fikir ayrılıqları mövcuddur. Onun fikrincə, Putinin Ankara ziyarəti zamanı Suriya məsələsində Rusiya ilə Türkiyə arasında bir dialoqun qurulmasına cəhd olacaqdır: "Putin ABŞ-la əməkdaşlığı kəsdirdi üçün və ya aradakı yeni soyuq müharibədən dolayı Suriya məsələsində Qərblə dialoqu dayandırıb. Bu səbəbdən Rusiya bu dəfə Türkiyə ilə Əsəd məsələsini müzakirə etmək istəyir. Ankara onsuz da Kernli razı sala bilməyəcəyini anlıyır. Amma Rusiya Türkiyənin Əsəd məsələsində fikrini dəyişdirməsi üçün bir təkliflər gətirə bilər. Bunun üçün bu dəfə Rusiya qaz qiymətlərində güzəşt və Şanxay İşbirliyi Təşkilatı əməkdaşlıq paketi irəli sürə bilər. Bildiyiniz kimi, Rusiya bu ildən Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının dönmə rəhbərliyinə keçdiyi üçün Ərdoğanın uzun zaman arzusu olan bu təşkilatla əməkdaşlıq istiqaməti formaları bağlı təklifi olacaqdır. Və Ərdoğan mümkün qədər cəlbədicə təkliflər irəli sürəcək".

✎ Kənan RÖVŞƏNOĞLU

Qəfil hücumun nəticəsi

Xalid KAZIMLI

Azərbaycan oxucuları da qəribədir: mediada yer alan sözləşdirmə hallarını, qarşılıqlı ittihamları, deyişmə-söyüşmələri qəbul etmədiklərini, tezliklə dayandırılmalı olduğunu bildirir, amma məhz belə yazıları daha çox oxuyurlar. Başqa materiallardan 2-3 dəfə çox.

Görünür, insanlara həqiqət lazımdır və onlar həqiqətləri mübahisə zamanı ortaya çıxdığına inanırlar.

Mübahisə zamanı isə ortaya tək-cə həqiqət çıxmır, qarşılıqlı nifrət püskürmələri, şərh-böhtanlar da çıxır və çox vaxt onların lavası axıb həqiqətin üstünü basır.

İllərdən bəri çalışırıq ki, ilk hücum edən tərəf olmağa, atəşkəsi pozmayaq. Ancaq nisbi sakitlik uzun çəkmir, ələ düşən ilk bəhanədə üstümüzdə atəş yağır və məcbur oluruq cavab verək.

Əlbəttə, böyüklük, müdriklik göstərib hücumlara cavab verməmək də olar. Adətən, tək-tək, orda-burda açılan atəşlərə cavab vermirik, ancaq hücum total xarakter alanda müdafiə olunmağa məcbursan.

İllərdir boynumuza "iqtidar qəzeti" damğası vurmaq istəyirlər. Hər dəfə də "xəyanət bir daha sübut olundu" deyirlər. O qədər deyiblər ki, bu artıq halmıza təsir etmir, bizdə reaksiya doğurmur, hətta öz aramızda zarafat predmetlərindən birinə çevrilib. Ancaq "bu qəzetin "Yeni Azərbaycan" və "Səs" qəzetindən heç bir fərqi yoxdur" iddiası səslənəndə artıq təhəmmül etmək olmur.

Necə yeni "heç bir fərqi yoxdur"? Biz "Yeni Azərbaycan" və "Səs" qəzetini almırıqmı, fərqi görmürük mü?

Bizim qəzetin səhifələrində gedən yüzlərlə cümlədən ən yumşaqı belə adları çəkilən iqtidar qəzetində gedə bilermi? Sınaq üçün birini versinlər, ertəsi gün qəzeti bağlayar, bütün kollektiv qapı dalında qoyarlar.

Bizim köşə yazarlarının hansının bir abzası "Səs"də, "Azərbaycan"da, "Xalq qəzeti"ndə, "Yeni Azərbaycan"da gedə bilər? Gedə bilərsə, versinlər, baxsaq.

Bəlkə adları çəkilən qəzetlər müxalifət liderlərinin müsahibələrini, xəbərlərini verirlər? Yoxsa onlar da artıq siyasi məhbəslərinin vəkillərini açıqlamalarını, məhkəmə reportajlarını dərc edirlər, müxalifətin mitinqindən geniş reportaj, 150 şəkil verirlər? Beynəlxalq təşkilatların Azərbaycan iqtidarının ünvanına göndərdikləri etiraz bəyanatlarını necə, iqtidar qəzetləri yayırlarmı?

Bütün bunların heç biri yoxdur. Hakimiyyətin inhisarında olan qəzetlər, saytlar müxalifət düşərgəsini yalnız o vaxt yada salır ki, onu xəyanətlərdə, cinayətlərdə suçlayacaq, ən yaxşı halda bəzələndə "gəlmişdilər, gördük" silsiləsindən materiallar verəcək, "camaat evdən çölə çıxa bilmirdi", "daxili işlər naziri jurnalistləri şillələyirdi" ifadələri yer alan yazılar yazacaqlar.

Əgər belədirsə və "Yeni Müsavat"la adları çəkilən və çəkilməyən iqtidar qəzetləri arasında yüzdə bir faiz oxşarlıq yoxdursa, əminliklə araya bərabərlik işarəsi qoyanlara, əməyimizi heç-puç edənlərə, bizi daima qaralayanlara necə təpki verməyək, etiraz etməyək?

Tablaşmaq çətindir. Daima söyülmək, ittiham olunmaq, həmişə hücum gözləmək və ona vaxtaşırı məruz qalmaq xoşagəlməz işdir. Həm də bilirsən ki, sən daha güclüsən, daha haqlısan, daha dözümlüsən və bir gün bezərək əks-hücum keçməkdən özünü saxlaya bilmirsən.

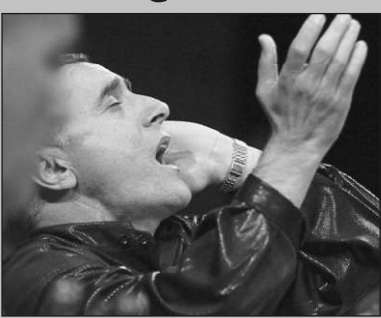
Bax, o zaman tozunaq qopur. Hər hücum edənlə öz dilində danışmaq lazım gəlir, güllə atana top atəşi ilə cavab verirsən, qumbara atanın səngərinə tomoqavk buraxırsan, aləm bir-birinə qarışır.

"Batumi forumu"nda hansısa təşkilatın ünvanına səslənən "ermənipərəst" sözüne görə maraqlı insanların kütləvi şəkildə həyəcanlanmasının və "Yeni Müsavat"ı, onun baş redaktoru Rauf Arifoğlunu xəyanətdə ittiham etməsinin axırı necə oldu? Ortaya xoşagəlməz durum çıxdı. Həmin təşkilatın gerçək ermənifil olması aşkarlandı, üstəlik, o da məlum oldu ki, ermənilər ortaq layihələrdə çalışan bir şəbəkə var.

İndi vəziyyət başqa şəkli alıb. Qəzetimizin rəhbərliyinin, ayrı-ayrı müəlliflərinin ünvanına yazılması, dilə gətirilməsi mümkün olmayan söyüşlər yazılır, deyilir. Hətta bəziləri, bunu yalnız təxəllüslərlə saytımızın şərh bölümünə yazırlar və ələ bilirlər ki, onların kim olduğunu bilmək çətindir. Xeyr. Şərh yazanın hansı ölkədən, hansı şəhərdən, hansı küçədən və evdən yazdığı ovuc içindədir və istənilən zaman onu tapmaq, söyüşünü özünə yedirtmək, valideynlərini yalvartmaq mümkündür. Hazırkı çilgünlük o variantda aparrır.

Bir şey tam çıpaqlığı ilə ortadadır: bu sayaq çıpaqlıqla, əsəbiliklə, nifrən-lataylarla siyasi uğur qazanmaq mümkün deyil, heç lazım da deyil.

Alim Qasimovun səsi batıb

"Səs tellərimdə ciddi problem yaranıb. Həkimlər danışımağa belə icazə vermir". Bu sözləri xalq artisti "Alim Qasimov" "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirib.

Qeyd edək ki, görkəmli xanəndə bir müddət öncə də bu problemlə üzləşmişdi.

Mətbuata açıqlamasında o, bildirmişdi ki, yaranan problemə görə hətta sənətindən uzaqlaşmışdı: "Etiraf edirəm ki, qızımın sayəsində sənətə qayıtdım. Fərqənə olmasaydı, qayıtmıyacağdım. Həmişə özümü qızıma borclu bilirəm. Allah şahiddir ki, bu sözlərim həqiqətdir".

✎ XALIDƏ

Zəfər Quliyev:
"Azərbaycana vəhhabilik şüurlu şəkildə xaricdən gətirilir"

Pənah Hüseyn:
"Bu cür hadisələr ənənəvi təhlükəsizlik, təhdid yaradan məsələlər içərisində sonuncu deyil"

Radikal dinçiliyin sürətlə yayılmasını necə önləmək olar?

Noyabrın 26-da gecə yarısı Qaraçuxur məscidinin nəməlum qüvvələr tərəfindən yandırılması ölkədə dini qarşıdurma ola biləcəyi ehtimalı ilə bağlı bir həyəcan siqnalı oldu. Bundan əlavə, ölkəmizdən qaçıb İŞİD terror təşkilatına qatılanların sayının artması və qeyri-rəsmi rəqəmlərə görə, min nəfəri keçməsi qeyri-ənənəvi cərəyan olan vəhhabiliyin təsir dairəsinin nə qədər böyük olmasının göstəricisidir.

Nə qədər deyilsə də, yazılsa da insanlar bu radikal qruplaşmaya qatılmaqdan çəkinmirlər. Bəs, sadə vətəndaş baş kəsən, qan tökən bu insanların sırasına qatılmağa nə vadar edir? Hazırkı məqamda birbaşa və uzunmüddətli çıxış yolu nədir?

Politoloq Zəfər Quliyevə görə, bu, doğrudan da, son illər Azərbaycan üçün çox ciddi bir problemə çevrilib: "Məncə, problemin kökündə bir çox başqa məsələlər durur. Burada həm insanların yaşayış səviyyəsi, sosial gərginlik dinə meyillilik üçün ehtiyac yaradır. İnsanlar buna görə, öz problemlərinin həllini dində axtarırlar. Eyni zamanda Azərbaycana vəhhabilik şüurlu şəkildə xaricdən gətirilir, təbliğat formasında yayılır, bir çox insanlar birbaşa bu cərəyanın yayılması ilə məşğul olurlar".

Ekspert hesab edir ki, vəhhabiliyin bu cür sürətlə yayılmasında həm ölkədə baş verən siyasi hadisələr ciddi rol oynayır, həm də Yaxın Şərqdə, ərəb ölkələrində yaşanan olaylar Azərbaycandakı müsəlman əhalinin bir hissəsinə təsir edir, cəlbədiçi görünürlük: "Bəs, bunun qarşısını necə almaq olar? Biz görürük ki, hökumət əsasən inzibati üsullara əl atır, problemin həlli üçün ən çox repressiv üsullardan istifadə edirlər. Onları tutmaqla, həbs etməklə, cəzalandırmaqla nəyə nail olmağa çalışırlar. Ancaq bu ümumilikdə o qədər də uğurlu yol deyil. Ona görə ki, şəxsləri cəzalandırmaq olar, lakin tək hüquqi vasitələrdən istifadə etməklə problemin qarşısını almaq çətin olacaq. Mən düşünürəm ki, burada dini sahədə maarifləndirmə işləri daha yüksək səviyyədə getməlidir. Eyni zamanda rayonlarda, kəndlərdə, o yerlərdə ki, problem daha ciddi yayılıb, insanları narahat edən problemləri öyrənmək lazımdır. O problemləri həll etməkdə insanlara kömək etmək gərəkdir. O cümlədən iqtisadi, sosial problemlər, insanların yaşayış səviyyəsi öyrənilməlidir. Bu sahədə mətbuatın da rolu böyükdür. Sistemli şəkildə mübarizə getməlidir. Bu mübarizənin uğuru haqqında biz o zaman danışa bilərik ki, bizim əsas dini təşkilatlar camaatın ümidlərini tam doğrulda bilsinlər, müsəlman əhalidə başqa dinlərə, cərəyanlara meyil etməklə ehtiyacı yaranmasın. Həm dini sahədə, həm təhsil sahəsində, həm də mətbuatda sistemli şəkildə, bir-biri ilə uzlaşan işlər görülməlidir".

AXP sədri Pənah Hüseyn də problemdən çıxış yolu kimi dini maarifçiliyin gücləndirilməsini vacib sayır: "Bu məsələlərə sosial-mənəvi proseslər kimi baxmaq lazımdır. Açıq, problemin hansısa inzibati üsullarla qarşısının alınmasını mən mümkün hesab etmirəm. Ümumiyyətlə bu vəhhabilik nədir və nəyə xidmət edir? Öncə cəmiyyətdə bu anlayışlara aydınlıq gətirilməlidir. Bunun da əsas yollarından biri sistemli dini maarifçilikdən keçir. Bəşəriyyətin və insanlığın əsas məsələlərindən biri dinə münasibətdir. Müxtəlif dinlər və məzhəblər, onların oxşar və fərqli cəhətləri öyrənilməlidir, gənclərə öyrədilməlidir. Cəmiyyət bu anlayışlar barədə elmi və obyektiv bilgilərə malik olmalıdır. Bu sahədə mükəmməl dərslərlərin hazırlanması çox vacibdir. Artıq belə bir prosesin zamanı çatıb. Çünki bütün problemlər maarifsizlikdən və cahillikdən irəli gəlir. Bu sahədə məlumatlılıq çox önəmli faktordur. Lakin məzhəblər arasındakı münasibətlər insanlar, dövlətlər və cəmiyyət arasında münasibətdir, tərifiqəçilik yaradırsa, onları bir-birinə qarşı qoyursa, bu hallara qarşı hüquqi yollarla da mübarizə aparılmalıdır. Burada hədlər dəqiq müəyyən olunmalıdır. Bu hadisə sadəcə sosial-mənəvi hadisə deyil. Biz qloballaşan dünyada yaşayırıq. Geosiyasi maraqlar, dövlətlərin maraqları bu məsələlərdə də özünü göstərir. Bu, beynəlxalq və milli təhlükəsizliyin mühüm bir predmetini təşkil edir. Açıq, bu cür hadisələr ənənəvi təhlükəsizlik, təhdid yaradan məsələlər içərisində axırıncı deyil".

□ Nərgiz LİFTİYEVA

Bəzən

adam oturub düşünür ki, bunlar bizdən nə istəyirlər? Bir qəzetə, onun qurucusuna, sahibinə bu axmaq qəzəbin, nifrətin və tələbkərlığın səbəbi nədir?

Axı əslində qəzəbli və tələbkərlər biz olmalıyıq. Bu hakimiyyəti iqtidar edən indiki müxalifət, onun rəhbərləridir. 21 ildir iqtidara gələ bilməyən, hətta müxalifətdə normal qalmaq bacarmayan, narazı elektoratı boşuna ovundurandan, aldadandan, məğlubiyətdən-məğlubiyətə aparandan bunlardır. Heydər Əliyevə, İlham Əliyevə uduzan, "məənəvi qələbə"lərlə xalq özlərindən uzaqlaşdıran da gözəl müxalifətdir. O zaman niyə bizi söyürsünüz, niyə bizdən az qala bütün məsələlərə görə sorumluluq tələb edirsiniz, hörmətli müxalifət rəhbərləri və onların ətrafındakıları?!

Azər AYXAN

Yuxarıda sadaladıqlarımda - iqtidarı YAP-a verməkdən tutmuş, hakimiyyətə gələ bilməməkdə - "Yeni Müsavat"ın nə kimi rolu olub və ya var? 25 illik tarixində "Yeni Müsavat" daim müxalifətin yanında olub. 1993-2013-cü illər arasında keçirilmiş bütün növ seçkilərdə "Yeni Müsavat" müxalifətin ən ciddi, etibarlı müttəfiqi rolunu könüllü olaraq öz üzərinə götürüb. Bəzi hallarda müxalifətin yerinə vuruşub rejimlə. Bir sözlə, tam dəstək verib. Hər seçkidən sonra da bunun altını çəkmişik. Bu dəstəyə görə Rauf Arifoğlu iki dəfə türməyə düşüb, illərlə təqib olunub, əməkdaşları fiziki işgəncələrə məruz qalıb, ölkədən gedib (8 əməkdaş), redaksiyasına dəfələrlə basqın edilib, ofisi əlindən alınıb. Ölkənin ən qüdrətli nazirləri tərəfindən məhkəməyə verilib. Cəlil Əliyevlə, Ziya Məmmədovun oğlu ilə məhkəmə çekişməmiz bu gün də davam edir. Buna baxmayaraq müxalifətə dəstəyi davam etdirir, geri çəkilmir, arxa çevirmir bu düşərgəyə.

R.Arifoğlu həm də sahibkardı. Qəzet, sayt onun biznesi idi. O, öz biznesini təhlükəyə soxaraq bu gün də müxalifətin yanındadır. İstəsə, olmaz, bunun üçün onun əbədi öhdəliyi də yoxdu. İndiyədək müxalifətin içindən çıxmış başqa qəzet redaktorları kimi, o da qapını çırpıb gedər. Getmir, qalır, davam edir. Bu fədakarlığa görə təqdir olunmaq, təşəkkür almaq əvəzinə söyülür, təhqir olunur, cümlə-günahların baskısı elan edilir. Hazırkı şəraitdə hakimiyyət perspektivi olmayan, iqtidarın ciddi basqısı altında inləyən, heç bir seçkilərdə təmsiliyyətinə imkan verilməyən, pulsuz, kasıb, ruhdan düşmüş, yorğun siyasi düşərgəyə hələ də dəstəyini əsirgəməyən bir baş redaktor elə müxalifət tərəfindən hər gün, az qala 7/24 təhqirə, böhtanə məruz qalır. Hər addımını təftiş edirlər. Bu cür naşükür,

Müxalifətin diktatorları..

yaxşıllığa yamanlığı həyat tərzinə çevirmiş bir siyasi orqanizmə düşər olduğu xəstəlikdən - uğursuzluqdan, perspektivsizlikdən xilas ola bilərik? Mümkün deyil! Mümkün olmayacaq! Hakimiyyətə gəlmək üçün ağıl, strateji düşünmək bacarığı lazımdır. Boş-boş danışmaq, facebookda pafos püskürməklə iqtidara olunmaz. Ən işıqlı, vicdanlı adamlara "satqınsan", "ən uğurlu layihəyə "hökumətə işləyir" çamuru atmaqla heç olunmaz. Bizim müxalifət isə özünün ən uğurlu, güclü layihəsini təkəllüklə məşğuldu. Biz hər gün müxalifətdən "yediymiz" "təpiklərin" izini üstümüzə silə-silə qəzet çıxarıyıq. Bu azmış kimi, onları iqtidarın təpiyindən müdafiə də edirik. Tutulan müxalifətçiləri unutmuruq, onların türmədən gələn hər bir xahişini, bəzən isə tələbini anındaca icra edirik. Ailələrinə həssasiyyətimiz də öz yerində. Siyasi məhbusların ailələrinin bir sözü iki ola bilməz "Yeni Müsavat"ın redaksiyasında. Amma bəzən görürsən ki, məşhur bir siyasi məhbusun yaxın dostu, onun hüquqlarını müdafiə komitəsinin sədri haqqımızda elə şeylər yazır, söyləyir, adam söz tapmır özünə təsəlli verməyə. Fikirliyərsən ki, axı son ilyarımda bu adamın bizdən etdiyi bütün xahişləri yüksək səviyyədə, anındaca yerinə yetirmişik. Belə deməyə, yazmağa əsas, haqqı yoxdur. Amma edir, yazır, pislik püskürür üstümüzdə hər fürsətdə... Bu, artıq adı elmə məlum olmayan xəstəlik növüdür. Məncə, psixoterapevtlər bu istiqamətdə ciddi araşdırmalar aparsalar, yəqin, yeni kəşflər imza atə bilərlər...

Heydər Əliyevi hakimiyyətə gətirənlər, az qala yalvarıb Bakıya çağırın kreslosunu ona

təqdim edənlər, bir debil polkovnikin qorxusundan qadın paltar geyib Bakıdan qaçanlar, illərlə ortalıqda görünməyən, sonra da gəlib 10 il parlamentdə deputat qismində təmsil olunanlar bu gün Rauf Arifoğlunu hakimiyyətə işləməkdə suçlayır. Xalq, ölkə və tarix qarşısında cinayətə bərabər əmələ imza atanlar bu işin fakturasını bir qəzet redaktorunun üstünə yükləmək istə-

hədəfinə çevirmək, insanların beyninə Rauf bəyin iqtidara satıldığını yeritmək, bununla onu və "Yeni Müsavat"ı müxalifətçi yarlığından məhrum etmək, İsa Qəmbərin, Müsavatın hakimiyyətə satılmış qəzetin ümidinə qaldığı rəyi yaratmaq, axırda da öz qəzetini, onun rəhbərliyini "Yeni Müsavat"ın və R.Arifoğlunun ictimai rəydəki boşalan yerinə gətirməklə həyatının layihəsini ye-

yirlər. Müqavimət göstərəndə də daha bədən həyasızlıqla üzleşirik.

Əli Kərimlini hardasa başa düşürük. Adam ruh xəstəsidir. Manyakdı. Normal əxlaqqa, tərbiiyə sahib olsaydı, zombilərini bizim yaşlı valideynlərimizi söydürməzd. Bu azmış kimi son günlər redaksiyaya zəng vurdurub bizi təhqir etdirir. Halbuki, iqtidara bunun özünü, ailə üzvlərini televiziya ekrinindən təhqirlərə məruz qoyanda, cinsi azlıqları Əli Kərimlinin müdafiəçiləri kimi cəmiyyətə təqdim edəndə AXCP sədrini müdafiə etmişik. Bunun yol-verilməz olduğu haqda müdafiə məqalələri, köşərlər yazmışıq. Həmçinin rəhbərlik və nəzarət etdiyi qəzetin rəhbərlərinin məişət pozğunluğunun ört-basdır edilməsi üçün bizdən dəstək istəyəndə əsirgəməmişik.

Amma Ə.Kərimlinin bu manyaklığının arxasında duran hiyləgər və abdal plan da var. O, müxalifətin iqtidarı olmaq istəyir - nə qədər gülməli səslənə də, yeganə olaraq belədir. Amma bu məqsədinə varmaq üçün qarşısında "Yeni Müsavat"ı və Rauf Arifoğlunu maneə görür. Düşünür ki, qəzet və onun rəhbəri olmasa, Müsavatı, köhnə və yeni başqanını sözün siyasi mənasında yeyib bitirər, sıradan çıxarıb müxalifətdəki iqtidarı bərqərar edər. Bu ssenarinin ardı da var: Əli Kərimli düşünür ki, müxalifətin şəriksiz lideri olduğdan sonra hakimiyyət onunla danışıqlara getmək, masa arxasında əyləşmək məcburiyyətində qalar. Bu ağılsızca planını həyata keçirmək üçün bizə qarşı savaş açır. "Yeni Müsavat"ı, R.Arifoğlunu facebookda qurduğu söyüşçül və əxlaqsız şəbəkə vasitəsilə ictimai qınaq

kunlaşdırmağı hədəfləyir.

Bu işdə ona bəzən müəyyən müsavətçilər də dəstək verir. Kərimli cəbhəsindən bizə tərəf atəş açan bir sıra partiyadaşımızın bu hərəkətlərini üzülərək seyr etməkdəyik. Dərd burasındadır ki, Ə.Kərimlinin bu məkrli planına ara-sıra partiya rəhbərliyində təmsil olunanlar da qoşulur - bilərəkdən, amma istəməyərək. Özləri ilə psixoloji müharibə apara-apara bir də görürsən ki, küreyimizə dost bıçağı sapladılar. Anlamırıqlar ki, "Yeni Müsavat" kənara çəkilsə Ə.Kərimli və onun "apaçiləri" ilə üz-üzə qalacaqlar. Və bu döyüşdə son qələbə kimin olacaq, zətən məlum...

Bu günün müxalifəti sabahın iqtidarıdır - adətən belə deyirlər. Amma bu ölkənin sabahının necə olacağı sual altındadır. Çünki bir məmləkətin sabahını aydınladacağı iddia edənlərin özlərinin ruhu qaranlıq içində itib-batır. Onları iqtidardan fərqləndirəcək keyfiyyətlər sürətlə yoxa çıxır. Hakimiyyət perspektivi azaldıqca demokratlıqları da nəhəng dağ arxasında batmaqda olan Günəş kimi saralıb-solur. Diktatora çevrilir müxalifət rəhbərləri. Müxalifətin diktatorlarının əhatəsində və əlində qalmışdır. Təkcə biz yox - cəmiyyətin və müxalifət düşərgəsinin bütün ağı başında olan, abırlı kəsimi bu dərddədir.

Şair Əli Kərimin məşhur şeiri var: "Sən mənə qədrimi biləsən deyə, bu cavan yaşında ölümümdü indi..."

Hətta, iraq olsun, bu yolda özümüzü öldürsək də, bəzi müxalifətçilər, QHT-çilər deyəcək ki, iqtidara işləmək üçün özlərini öldürdülər. Vəziyyət bu qədər gülməli və ağlamlıdır...

Ərzaq təhlükəsizliyimizə "qiymətli" təhlükə

Ötən heftəsonu qonşu Ermənistan milli pul vahidi dramın qəfildən dəyərdən düşməyə başlaması və bunun məntiqi nəticəsi kimi qida məhsullarının bahalaşması ilə əlamətdar oldu. Söhbət kasıb əhəlinin ən çox istifadə elədiyi məhsullardan gedir. Artıq işğalçı ölkənin iqtisadçı ekspertləri, maliyyəçiləri, iş adamları həyəcan təbili çalmağa başlayıblar.

"İlin sonunadək Ermənistan da qiymətlər kəskin qalxacaq, çünki bu gün çox böyük miqyasda hadisələr baş verir". Bunu Ermənistan İxracatçılar İttifaqının sədri Raffi Mkrtçyan deyib. Onun sözlərinə görə, belə vəziyyət insanlarda təlaş yaradır və onlar əllərindəki kiçik məbləğləri də dollara çevirməyə çalışırlar. "Tələsə isə öz növbəsində dollar qıtlığı yaradır" - əlavə edib iş adamı. Onun qənaətinə görə, Ermənistan Mərkəzi Bankı bu prosesi ləngitmək üçün bütün variantları sınaqdan çıxarmalıdır: "Çünki xalq belə zərbəyə dözməz".

Qurum rəhbəri mövcud vəziyyəti əsasən iki amillə - Rusiyaya qarşı sanksiyalar və Ermənistanın ağır iqtisadi durumu əlaqələndirib: "Hələ 6-7 ay öncə beynəlxalq miqyasda tanınmış bir iqtisadçı Ermənistan Mərkəzi Bankının dərc elədiyi göstəriciləri analiz edərək mənə demişdi ki, ilin sonunadək dram dəyərdən düşəcək. Bu gün mən onun söylədiyini öz gözələrimlə görürəm..."

Maraqlıdır ki, digər qonşumuz Gürcüstanda da bahalaşma başlayıb. Belə ki, son bir neçə gündə Gürcüstanda qida məhsullarının qiyməti əhəmiyyətli ölçüdə qalxıb. Gürcü qaynaqları bildirir ki, bahalaşma geniş tələbat duyulan məhsullarda özünü xüsusilə göstərmişdir. Bütün hallarda, nəzərə alındı ki, qonşu Ermənistan və Rusiyada da sürətli bahalaşma müşahidə edilir, baş verənlərin Azərbaycan

baycandakı qiymətlərə necə təsir edib-ətmədiyini, ölkəmizdəki bazarın bu cür neqativ təsirlərdən necə qorunduğu sövq-təbii gündəmə gəlir. Ən azı ona görə ki, söhbət ərzaq (qida) təhlükəsizliyimizdən gedir.

Məsələ odur ki, dolların bahalaşması, rublun isə dəyərdən düşməsi Azərbaycanın Rusiya bazarlarına ucuz ərzaq və kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracını artıracaq. İqtisadçı ekspertlərin rəyincə, Azərbaycanda həmin məhsulların qıtlığının yaranması qiymətlərin avtomatik şəkildə qalxması ilə müşayiət oluna bilər.

Yada salmaq ki, ötən ayın ortalarında Rusiya İqtisadiyyat Nazirliyinin rəsmisi bildirmişdi ki, Azərbaycandan Rusiyaya keyfiyyətli et və et məhsullarının, habelə süd

Rusiya bazarlarına girməsi tam təmin ediləcək.

Yeni yanvardan etibarən Azərbaycan məhsulları daha problemsiz şəkildə şimal qonşumuzun bazarlarına daxil olacaq. Bu proses artıq özünü göstərməkdədir. Ancaq iqtisadçılara görə, ixracın kəskin artması Azərbaycanda eyni məhsulların qıtlığına gətirə bilər ki, bu da avtomatik şəkildə özü ilə bərabər bahalaşma doğuracaq.

Ayrı sözlə, bir yandan, Azərbaycan fermerləri, iş adamları Rusiya hesabına yaxşı para qazanacaqlarsa, digər yandan, ölkəmizdə həmin para əslində bir elə dəyərdə olmayacaq. Çünki qiymətlər yuxarı olacaq. Udan isə ilk növbədə Rusiya istehlakçısı və büdcəsi olacaq.

Azərbaycandakı qıtlığa və bahalaşmaya digər iki qonşu ölkədə - Gürcüstan və Ermənistan da təkan verə bilər. Aydın ki, burdakı ucuz məhsullar asanca Gürcüstanla, oradan da Ermənistanla yola tapacaq. Azərbaycan məhsullarının Ermənistan bazarlarında gen-bol satıldığı yada salsaq, işbazlar üçün bu, xüsusi çətinlik törətməyəcək. Belə vəziyyətlərdən bir qayda olaraq onlar yaxşı qazanırlar.

Beləliklə, Azərbaycan hökumətini, Mərkəzi Bankı ölkə bazarındakı maliyyə-iqtisadi durumu, tələb-təklif balansını tənzimləmək, manatın kursu və qiymətlərin qəfil artımını cilovlamaq baxımından ciddi sınaq gözləyir. Çünki qiymət həm də sosial anlayışdır və ölkədə daxili narazılıq hər an məcradan çıxarmaq qabiliyyətindədir. Nə qədər varlı ölkə olsa da, ətrafımızda gedən proseslər göstərir ki, bahalaşma dalğasının kolliziyalarından biz də sığortalanmamışıq.

□ Siyasət şöbəsi

Böyük bahalaşma qapımızı döyür

Təzə il sürprizlə başlaya bilər; qonşu Rusiya, Gürcüstan və Ermənistan yerli valyutaların sürətlə dəyərsizləşməsi fonunda artan qiymətlər Azərbaycanda zəruri tələbat məhsullarının qıtlığına, ardınca bahalaşmaya gətirəcək; qida bazarımız yeni risklərlə üz-üzə...

Maraqlıdır ki, digər qonşumuz Gürcüstanda da bahalaşma başlayıb. Belə ki, son bir neçə gündə Gürcüstanda qida məhsullarının

qiyməti əhəmiyyətli ölçüdə qalxıb. Gürcü qaynaqları bildirir ki, bahalaşma geniş tələbat duyulan məhsullarda özünü xüsusilə göstərmişdir.

Bütün hallarda, nəzərə alındı ki, qonşu Ermənistan və Rusiyada da sürətli bahalaşma müşahidə edilir, baş verənlərin Azərbaycan

məhsullarının idxalı üçün uzağı, dekabrın sonunadək monitorinqlər başa çatacaq və Yeni ildən etibarən keyfiyyətli məhsulların

"Mülkümə görə Əli Kərimli 2 milyon pul alıb" - Şok ittiham!

Mülk sahibi AXCP sədrinin onda səs yazısının olması barədə müdhiş faktlar açıqladı; Azər Əsgərov Əli Kərimlini debata çağırdı; "Zamanı gələndə cəmiyyətə sənəin əsl simanı göstərəcəyəm..."

AXCP-nin partladılan və sökülən məlum qərargahının sahibi Azər Əsgərovla partiya arasında başlayan qalmaqal səngimək bilmir. Mülk sahibi Əli Kərimlinin ünvanına növbəti ağır ittihamlar səsləndirib. O, "Yeni Müsavat"a deyib ki, AXCP sədri mülkü müqabilində gizli şəkildə dövlətdən 2 milyon manat pul alıb və buna görə də susur.

Azər Əsgərov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında AXCP rəhbərliyi səviyyəsində dayanmadan təhqir olunduğunu və hədələndiyini bildirib: "Bir dəstə qaragüruhçu, tərbiyəsiz qrupun əlində qalmışam. Hər gün əxlaqsız söyüşlər eşidirəm. Hətta mənə öldürəcəklərini bildirirlər. Natiq Ədilova yazdığım statusdan sonra, o, açıq şəkildə sosial şəbəkədə var-yoxuma söydü. Bunların əsl mahiyyətləri budur. Xalq ona görə bunlara inanmır. Elə zənn edirlər ki, müxalifətçi olmaq dövlətçiliyə qarşı çıxmaqdır. Tam əminliklə deyirəm ki, AXCP ha-

kimyyətə gələrsə, Azərbaycan müstəqilliyini itirər. Bunların gözü xalqın mülkündədir. Faktiki olaraq deyirəm ki, Əli Kərimli bu dövlətdən pul alır. Partlayış müddətində ora gəlməməsi birbaşa bununla bağlıdır. Bir dəfə də olsun, mülkümün adını çəkməyib. Təəssüf ki, Cəmil Həsənli onun əlində oyuncağa çevrilib. O, Milli Şuranın bütün iclaslarını mülkümə keçirib. Amma o da susdu. Bunların hamısı Əli Kərimlinin diqtəsi ilə işləyirlər. Məmməd İbrahim var. Gündə səviyyəsiz yazı yazır. "Azadlıq" qəzeti susur. Deyirlər ki, qəzetin borcu

var. Bəs, o zaman Natiq Ədilovun Amerikaya səfərini nəyin hesabına təşkil edirlər? Sən yalançı, şərəfsiz adamsan, Əli Kərimli. Sənə dedim ki, yığışın mülkümü tikin, yenidən sizə qərargah kimi verim. Amma sən mülkümün üzərindən dövlətlə anlaşmış, mənə qarşı çıxdın. Sən xəyanətkarsan. Özünün sözünü yoxdur. Özün səviyyəyə gələn 5-10 nəfərlə mənə təhqir etdirirsən. Kişiliyin çatmayıb, sözünü üzümə deyirdin. 20 ildir ki, xalqı aldatmaqla məşğulsan".

Azər Əsgərov mülkünün dağıdılmasından Əli Kərimlinin xəbəri olduğunu və bununla bağlı ona səs yazısının göndərildiyini qeyd etdi: "Mənə qarşı başladılan kampaniyanın birbaşa təşkilatçısısan. Sənəin səs yazısını mənə göstəriblər. O səs yazısında göstərilir ki, aldığı pulun müqabilində 3 gün qərargaha gəlmə. Cəbhəçiləri isə, mülk sökülərkən sakitləşdirmək tapşırığı almışam. Neçə cəbhəçi mənə deyib ki, sənəin mülkünü qorumaq üçün gəlirdik, ancaq rəhbərlik imkan vermədi. Mən bunları Nərimanov parkında Həsən Kərimova dedim. O, Əli Kərimliyə dedi ki, zaman boynuna almayıb. Amma mənə, Əli Kərimli, sənəin barəndə elə faktlar var ki, zamanı gələndə cəmiyyətə sənəin əsl simanı göstərəcəm. Xədicə İsmayıl deyilən bir jurnalist var. Düşüb Əli Kərimlinin toruna. Özünü biabır etməklə məşğuldur. İlk görüşümüzə o, mənəndən müsahibə alarkən "Azər bəy sən heç zaman pulunu ala bilməyəcəksən", dedi. Əfqan Muxtarlı da orada idi. Qısa müsahibədən sonra bir daha Xədicə adlı adam görmədim. Amma söz vermişdi ki, sənəi daim diqqətdə saxlayacağım. O da Əli Kərimlinin diqtəsi ilə işləyir. Mənə çatacaq kompensasiyanı Əli Kərimli alıb, xərcləməklə məşğuldur. Mülkümə görə, Əli Kərimli 2 milyon pul alıb. O, mən-

nə, cəbhəçilərə qarşı düşmənçilik və xəyanət edib. Ona inanlanlara xəyanət edir. Əli Kərimli pula görə sən Azərbaycana, hər şeyini satarsan. Sən qrant alan adamsan. Qrant aldığı dövlətlərin qarşısında qulsan. Hakimiyyətə gəlsən

Azər Əsgərov

Əli Kərimli

Mənə deyirsən, satılmısan. Cəbhəçiyəm ki, satılmam? Bu dövlət üçün canımı qoymuşam. 3 övlad atası olarkən 38 yaşında müharibəyə getmişəm. Sən neynəmişən Əli Kərimli? Mən müharibə veteranıyam. Amma sən heç nəsen. Qarşımda başı-

Mənə deyirsən, satılmısan. Cəbhəçiyəm ki, satılmam? Bu dövlət üçün canımı qoymuşam. 3 övlad atası olarkən 38 yaşında müharibəyə getmişəm. Sən neynəmişən, Əli Kərimli? Mən müharibə veteranıyam. Amma sən heç nəsen...

"Mənə deyirsən satılmısan. Cəbhəçiyəm ki, satılmam? Bu dövlət üçün canımı qoymuşam. 3 övlad atası olarkən 38 yaşında müharibəyə getmişəm. Sən neynəmişən, Əli Kərimli? Mən müharibə veteranıyam. Amma sən heç nəsen..."

millətin evi yıxıldı".

Azər Əsgərov AXCP sədrini debata çağırdı: "Əli Kərimli, əgər kişisən, gəl bir televiziya debata çıx. Sözlərimi üzünə deyərəm. Sənəin kimi arxadan iş görmərəm. Sən mənimlə debata gələ bilməzsən. Çünki satqınsan. Mənə qarşı söyüşləri sən söydürürsən. Məhkəmənin mənə verəcəyi puldan qat-qat artıq pul almısan. Sən mənə mənəvi dayaq olmalı idin. Amma nakışilik etdin. Özün daxil olmaqla, satılmışlar dəstəsinin sədrisən.

aşağı olan müxalifət lideri heç zaman hakimiyyətə gələ bilməz. Çünki mənim kimi minlərlə insanın qarşısında gözü kölgəlidir".

Xatırladaq ki, 1997-ci ildən Türkiyədə yaşayan və sahibkarlıqla məşğul olan Azər Əsgərov mülkünü AXCP-yə kirayə vermişdi. Bir neçə aydan sonra baş verən məlum partlayış nəticəsində mülk sökülüb, sahibinə isə bu günə qədər heç bir kompensasiya ödənilməyib.

□ Cavanshir ABBASLI

"Xədicə İsmayıl deyilən bir jurnalist var. Düşüb Əli Kərimlinin toruna. Özünü biabır etməklə məşğuldur"

Ölümə gedənlər səni salamlayırlar, kral

Azər RƏŞİDOĞLU

Yenə nifrət qoxusu ətrafı bürüyüb. Yenə də mənasız savaşa "qanlar tökülür". Azərbaycan siyasətində müşahidə edilən "qladiator döyüşləri" oxucunu darıxmağa qoymur. Yaşaya bilmək və bir qarın yemək üçün yeni aqibəti yaşayan insanların biri-birlərini "öldürməsi", "qanını axıtması" əcaibdir, məntiqsizdir.

Lakin qladiatorların başqa çıxış yolları mövcud deyil. Elə bu səbəbə onlar "ölümə gedənlər səni salamlayırlar, kral" deməkdən başqa yolları da qalmayıb. Eyni taleyi paylaşdığı insanın "qanını axıtmaq" heç də qladiatorlara zövq vermir. Lakin başqa üsulla gündəmdə qalmağın yollarını axtara da bilmirlər. Ürəkbulandırıcıdır. Daha ürəkbulandırıcı olanı isə sosial şəbəkələr və mətbuatdakı "linç məhkəmələri", təhqir və söyüş yarışlarıdır. Onsuz da iyrenc vəziyyətdə olan siyasi mühiti daha da idbarlaşdırın müxalifətdaxili aşırı qara "piar" maşını liderlərin özləri tərəfindən idarə olunursa, yaxın gələcəkdə bizi gözləyən fəlakətlərdən xəbər verir.

Müxalifətdaxili "nifrət savaşı" yüz minlərlə insanın qıcığına, qəzəbinə səbəb olur. Get-gedə inkubator cücələrinə bənzəyən cəmiyyətdə hamını eyni cür düşünməyə, davranmağa vadar edirlər. Azərbaycan müxalifəti - iqtidarlı Şimali Koreyaya bənzəməyə başlayıb. Eyni düşüncə tərz, eyni davranış, həтта eyni jestlər.

Yaxın günlərdə Azərbaycanda siyasi məhbus ölümləri ola biləcəyi ehtimalı xeyli dərəcədə böyükdür. İqtidar müxalifəti tamamilə sıradan çıxartmaq istəyir. Xalq müxalifətdən birlikdə keçirəcəyi etiraz aksiyalarını gözləyir. Müxalifət etirazını bildirir. Lakin bu əcaib idarəçiliyə deyil, özü ilə eyni aqibəti yaşayanlara qarşı qəzəb və nifrət püskürür.

Heç kəs düşünməsin ki, iki aparıcı partiya savaştan zəifləmiş çıxacaq və boş qalmış meydançanı onlar dolduracaq. Hakimiyyətin hədəfində Şimali Koreya modelidirsə, bu savaştan sağ çıxan da olmayacaq.

Baş verənlərin mahiyyətini anlamaq da mümkündür. Bunun yalnız bir adı var - "çarəsizlikdən doğan aqressiya".

Lakin vəziyyət o dərəcədə də çıxmaz deyil. Yeter ki, özünüzdən daha böyük olan təkəbbürünüzü buxovlayın.

Dünyada baş verənlərə diqqət yetirin. Bölgə dəyişiklik ərəfəsindədir. Bu, geosiyasi reallıqdır. Bu, beynəlxalq güclərin incə planıdır. Öz mənasız savaşınlı bu planı pozmayın. Bu savaşa hələ çox kəllələr gedə bilər. İqtidar müxalifətsiz parlament modelini reallaşdırmaq niyyətindədir. İqtidar oponentləri isə bir-birlərinin "iliyini vurmağa" hazırdırlar. Bu əcaiblik cəmiyyəti məhv eləyir.

Artıq ölkə daxilində oturmuş vətəndaş sülhündən danışmaq imkansız görünür.

Sekulyar və liberal təşkilatlar məhv edildiyindən Azərbaycanda dini və etnik qarşıdurmaların dərinləşə biləcəyini ehtimal edə bilərik. Artıq işə düşmüş ssenariyi yarıda durdurmaq olduqca çətin görünür.

Yaranmış boşluğu mötədil islamçılar doldura bilməzlər. Təkfirçi kəsim şübhəsiz ki, bundan istifadə etməyə çalışacaq. Təkfirçi dini müstəvidəki savadsızlıq, gerizəkəllilik acı fəsadlar törətməyə bilməz. Bir sözlə, proseslər dalana dirənmək üzrədir.

Son 20 ildə Azərbaycanın siyasi sistemini məhv edən hakimiyyət indi öz əkdini biçməyə məhkum edilib. Təkfirçi dini cərəyanların əsas siyasi amilə çevrilməsi ilk növbədə elə iqtidarın özünə zərbə endirəcək.

Proporsional seçki sisteminin bərpası bu sahədə müsbət dəyişikliklərə nədən ola bilər. Yaxşı olardı ki, iqtidar siyasi sistemi dağıtmaq deyil, təkmilləşdirmək barədə düşünsün...

Hər cür yad-fikirliyə və yad-rəkətliyə dözümsüz olan totalitar ideologiyalardan (bolşevizm, faşizm) fərqli olaraq, liberal ideologiyalar daim tolerantlığı üstün tutub. Buna müvafiq də liberallar dözümlülük göstəricisinə görə bolşeviklər, faşistlər, fanatiklər, doqmatiklər və digər ultra-radikalardan yüksəkdə hesab ediləblər. Eyni səbəbdən bizdə dözümsüzlük, radikalizm və ya neobolşevizmə bağlı iradlar bir qayda olaraq hakimiyyətə ünvanlı olub - hansım ki, çətin ki, liberalizmə qatılı saymaq mümkün olsun.

Bolşevik batınlı "liberallar"

Bu gün onlar müxalifət daxilində hamıya yarlıqlar yapışdırır, nifaq salırlar, sabah isə əllərində real səlahiyyətlər olsa, kim bilir onların bolşevik təftişi və "əcinə ovu" cəmiyyət üçün hansı öldürücü nəticələrə gətirəcək...

Və etiraf etmək lazımdır ki, belə iradlar üçün əsaslar qədrindən çoxdur. İş də ondadır ki, hakim elitənin Azərbaycanda tolerantlığın tənənəsi haqda ritorikasına rəğmən, təəssüf ki, reallıq tam ayrı şeyi deyir.

Artıq illərdir hakimiyyət strukturları onların "ürəyinə yatmayan" və ya "YAP standartlarına" uyğun gəlməyən siyasi partiyalar və KİV-lərin fəaliyyətinə, həmçinin, vətəndaşların və təşkilatların fikir və hərəkətlərinə qarşı dözümsüzlük sərgiləyir. İqtidardakı bir çox şəxslər hələ də "kim bizimlə deyil, o, bizə qarşıdır" prinsipi ilə" baş verənlərin hamısına "bolşevik eynəyi"ndən baxır, hamını özününkülərə və yadlara, dostlara və düşmənlərə bölürlər.

İqtidarın radikallığı və dözümsüzlüyü ölkədə real müxalifətin, müstəqil KİV-lərin və fəal vətəndaş cəmiyyətinin mövcudluğuna əsas əngəllərdən biridir. O üzəndə bizdə siyasi məhbusların sayı bunca çoxdur, ölkədə siyasi plüralizm üçün məkən bu qədər dardır. Avtoritar iqtidardan başqa nəşə gözləmək çətinidir. Ancaq ilk baxışda Azərbaycanın demokratik müxalifətinin təmsilçiləri liberal ideologiya və

bolşevizm virusuna yoluxur, cəmiyyətdə gücünü, populyarlığını və təsirini itirir.

Aydındır ki, ölkənin demokratik düşərgəsi və liberal ictimaiyyətinin hamısını tolerantlığı itirməkdə və bolşevizmə yuvarlanmada suçlamaq doğru olmaz. Söz düşmüşkən, eyni qayda bütün hakim elitəni bunda günahlandırmaq olmaz. Amma nə yazıq ki, iqtidar və müxalif düşərgələrdə "siyasi hava"ni müəyyənləşdirənlər tolerantlıq prinsiplərindən getdikcə daha çox uzaqlaşır, bolşevik ritorikası və davranışının nümayişi baxımından bir-biri ilə sanki yarışirlar.

Və bu zaman eger iqtidarı dözümsüzlüyü və radikallığı siyasi ritorikadan daha çox konkret hərəkətlərdə özünü göstərsə, liberal müxalifətə bağlı hər şey əksinədir: potensialı, resursları, mümkündür ki, həm də praktik hərəkətlər üçün qətiyyəti olma-ya-olmaya düşərgə özünlün bütün qəzəbini, dözümsüzlüyünü və radikallığını KİV səhifələrinə, sosial şəbəkələrə və həm də publik ritorikada tökürlər. Üstəgəl, düşərgənin dözümsüzlük obyektinə tez-tez hakimiyyət yox (hansına ki, əli çatmır və baş qoşmaq təhlükə

quran bolşevik komissarlarına bənzəyən bu adamlar öz üzərlərinə kimin əsl müxalifəti, kimin demokrat, kimin xalqın dostu, kininsə düşməni, satqın və ya hakimiyyətin agenti olmasını təkbəşinə müəyyənləşdirmək əhdəliyi götürüblər. Onlar mahiyyətcə, sanki bütün düşərgənin və KİV-in demokratiyaya sə-

bir yarlıq yaqın ki, bizimcün də hazırlanıb; eger müxalifətdən kimşə iqtidar nümayəndələri ilə görüşsə və ya onlarla qohum və ya qonşu olmaq kimi bədbəxtçiliyə tuş gəlibse, ona etimad göstərmək olmaz və zəruri məqamda bu "kompromatla" onu ifşa etmək lazımdır; eger kimşə bolşevik içlikli bu liberallara "ma-

"AXCP və onun partiya orqanı olan "Azadlıq" qəzeti, həmçinin bu partiya yaxın psevdodairələr bu işdə xüsusilə qabağa gediblər..."

daqət və ya xilaf, hakimiyyətə loyallıq və ya qeyri-loyallıq predmeti üzrə hansısa "attestasiyası"ni həyata keçirir və buna uyğun da hamıya müvafiq ittiham yarlıqları yapışdırirlar.

Onların nümayiş etdirdiyi bolşevizm və dözümsüzlük səviyyəsi bəzən o dərəcədə əndəzəni aşır və əcaib forma alır ki, istər-istəməz bu adamların demokrat və ya liberallığı şübhə altına almağa başlayırsan. Nümunələr bir deyil, beş deyil. Facebook və "Azadlıq"ın səhifələrində onlar tam ciddi şəkildə ittiham hökmləri çıxarırlar, açıq formada tanınmış müxalifətçi simalarının və ictimai xadimlərin çoxunu, həтта bütöv partiyaları və qəzetləri yalnız özlərinin gülcünc bolşevik dəlilləri əsasında mühakimə edirlər.

Məsələn, bu cür: eger tanınmış müsəvatçının oğlunun toyuna YAP deputatı dəvət edilibse, bu, həmin adama və onun partiyasına qarşı kompromata əsas verir; eger "Yeni Müsavat" prezidentin oğlunun müəllimi ilə müsahibə dərc edibse, bu, o deməkdir ki, qəzet satılıb və onu boykot etmək lazımdır; eger redaktor, jurnalist və ya məqalə müəllifi bizim bolşevik içlikli "liberalları" batınına uyğun gəlməyən faktlar gətirib və fikir bildiribse, onda onu, bu redaktoru və bu qəzeti, bundan dolayı isə orada dərc olunmaq cəsarətində bulunacaq hər kəsi çıxdax etmək lazımdır; eger kimşə müxalif düşərgədən çıxıb gedir və ya liderin xətti ilə razılaşmırsa, yaxud müxalifəti tənqidə məruz qoyursa, bu, onu göstərir ki, o, iqtidara satılıb (bele

son qardaşlığı" edən Qərb institutlarına və beynəlxalq təşkilatlara şübhə ilə baxmağa cəsarət eləse, o, öncədən düşməndir və lincə layıqdır...

Belə nümunələr siyahısını uzatmaq da olardı. Ancaq iqtidardan və müxalifətdən olan radikalın üsul və yanaşmalarında qan qohumluğunu görmək üçün sadalananlar da yetərlidir. Lakin bu zaman liberal qiyafədə olan bolşevizm (qurd qoyun dərisindəki kimi) daha məkrli və qorxuludur, çünki çoxunu çaşdırır.

Bu gün onlar müxalifət düşərgəsi daxilində yarlıqlar yapışdırır, nifaq salırlar, sabah isə eger əllərində real resurslar və səlahiyyətlər olsa, kim bilir onların bolşevik təftişi və "əcinə ovu" bütün cəmiyyət üçün hansı öldürücü nəticələrə gətirəcək. Həтта onlar zəif, marginal və gücsüz, plüralist fikirlərə bunca dözümsüz olsalar belə, konfrontasiya ovqatına bu qədər köklən-sələr belə, əllərinə hansısa siyasi revanş üçün real şans düşsə, necə olacaq bəs? Allaha şükür ki, onların belə şansları yoxdu...

Tarixin təcrübəsi isə göstərir ki, liberalizm və bolşevizm, demokratiya və dözümsüzlük bir araya sığmayan anlayışlardır. Bu - aksiomdur. Nəzərə alsaq ki, bizim demokratik düşərgənin və liberal dairələrin müəyyən kəsimində bolşevizm və dözümsüzlüyə əylmə müşahidə edilir, o zaman bu, ya liberal prinsiplərdən və demokratiyadan aralanmaq anlamına gəlir, ya da lap başlanğıcdan onların bu siyasi rolda uğursuzluğunu göstərir.

□ Analitik xidmət

"Facebook və "Azadlıq"ın səhifələrində onlar tam ciddi şəkildə ittiham hökmləri çıxarırlar, açıq formada tanınmış müxalif simaları və ictimai xadimləri, bütöv partiyaları və qəzetləri özlərinin gülcünc bolşevik dəlilləri əsasında mühakimə edirlər"

plüralizmə sadiqlik səbəbilə neobolşevizm və radikalizm sindromlarından xali olmalı, tolerantlıq nümunəsi olmalıdırlar. Bəs, reallıqda nə görürük?

Məsələ də ondadır: son illərin dominant olan siyasi tendensiyası sübut edir ki, demokratik düşərgənin gücü, nüfuzu, populyarlığı və təsiri durmadan azaldıqca onun sıralarında neobolşevizm epidemiyası və siyasi dözümsüzlüklə müşayiət olunan radikal qəzəbin səviyyəsi də, revanş əhvalı da durmadan güclənir. Səbəb-nəticə bağlılığı kontekstində belə də anlaşıla bilər: müxalifət daxili didişmə və çekişmələrə nə qədər çox girirsə, bir o qədər çox dözümsüzlük və

kəlidir), müxalifətin öz nümayəndələri və ya KİV və QHT gəlir.

Deyilənlər əfsus ki, bütün demokratik düşərgə üçün xarakterik olmaqdadır - o düşərgə ki, marginallaşma, dağınıqlıq və durğunluğun doğurduğu siyasi gücsüzlükdən dolayı sanki depressiv qəzəblilik vəziyyətinə düşüb və indi daha tez-tez liberal maskaları kənar ataraq bolşevik batınını nümayiş etdirir. Bu işdə son illərdə AXCP və onun partiya orqanı olan "Azadlıq" qəzeti, həmçinin bu partiya yaxın psevdodairələr xüsusilə qabağa gediblər.

Hansisa "liberal sensor" rolunda çıxış etmək hüququnu mənimsəyən, gerçəkdə isə 30-cu illərin sürətli məhkəmə

"Baxış bucağı"

Milli Məclisin son həftəsində əslində əksər deputatların Avropa-ya ünvanlı sərəf çıxışları etməsi parlamentdə qəbul olunan 2015-ci il dövlət büdcəsinin qəbulunu nisbətən arxa plana keçirdi. Əslində Azərbaycan insanının taleyini müəyyənləşdirən illik büdcə ilə bağlı hökumətin son qərarı anti-qərb çıxışları fonunda diqqətdən kənar qaldı. BAXCP sədri, deputat Qüdrət Həsənzadə ilə danışdıq.

Yeri gəlmişkən, Q.Həsənzadənin büdcənin əleyhinə səs verən 3 deputatdan biri olaraq hesab edir ki, parlamentdəki büdcə müzakirələrində yeni formanın tətbiqinə ehtiyac var. Müsahibimin Avropadan baxışlara Bakıdan verilən reaksiyalara da baxışı fərdidir. Partiya sədrinin ölkədəki real durumu dəyişmək üçün hakimiyyətə ünvanlı konkret təklifləri də var.

- Qüdrət bəy, parlamentin son iclasındakı sət anti-avropa ritorikası haqqı sualısınız?

- Mən plenar iclasdakı çıxışmda da bildirdim ki, bizi həttə düşmənlərimiz belə tənqid edirsə, ilk növbədə bu tənqiddə haqlı məqamların olub-olmadığına diqqət etməliyik. Əgər haqlı məqamlar varsa, onda problemlərin həlli üçün addımlar atmalıyıq - düşmənin onu hansı niyyətlə deməsindən asılı olmayaraq. Tutaq ki, ancaq Azərbaycanı qaralamaq məqsədilə tənqid edir, amma yenə də o tənqidlərə diqqətlə yanaşmalısan ki, mən bu problemim varmı ki, Avropa bundan istifadə edib nəyisə qabartma istəyir? O, digər məsələdir ki, Avropa doğru danımı Azərbaycanın demokratik, güclü bir dövlətə çevrilməsini istəyir və bu tənqidlərdə xoş niyyətlidir? Şəxsən mən daxilən inanmıram ki, Avropa səmimi şəkildə Azərbaycan vətəndaşlarının maraqlarını qoruyur. "Avronest"-in sonuncu büro iclasındakı çıxışmda da açıq şəkildə danışdım. Dedim necə ola bilər ki, siz 6 nəfər həbs olunmuş şəxsin hüquqlarının müdafiəsinə bu qədər ciddi şəkildə qoşulursunuz, amma 1 milyon insan 20 ildir ev-əşiyindən didərgin salınıb, 20 min insan qətlə yetirilib, ailələr başsız qalıb, mənəvi baxımdan şikəst olub, daha bu itkini bərpa etmək mümkün deyil, bu məsələyə niyə münasibət bildirmirsiniz? Ermənistan üçün kiçik bir təhlükə yaranan kimi dərhal bəyanat verirsiniz ki, zor tətbiqindən imtina olunmalıdır. Dedim ki, axı bu dövlət zor tətbiq edib, etnik təmizləmə aparıb, başqa dövlətin vətəndaşlarını qətlə yetirib və o ölkənin torpağını 20 ildir işğal saxlayır. İndi də deyirsiniz zor tətbiq etmək olmaz. Bəs zor tətbiq edən ölkə ilə nə etmək lazımdır? Ən azından onun fəaliyyətini pisləmək lazımdır, demək lazımdır ki, sən işğala son qoymalısan, qonşu dövlətin ərazi bütövlüyünü tanımalısan? Yaxud bir ölkədən zorla tələb etməlisən-

mi ki, sən öz ərazisinin bir hissəsində referendum keçirilməsinə razı olmalısan? Bəs BMT Nizamnaməsi və dövlətlərin ərazi bütövlüyü prinsipi harda qaldı? Dedim hələ mən işğalçı ölkəyə güc tətbiq etməyinizdən danışmıram, ən azı ortaya prinsiplərin qoyulmalıdır.

- Qarabağ məsələsinə, Ermənistanla münasibət bəllidir. Məgər beynəlxalq dairələrin tənqid olunması çıxış yolu sayıla bilərmi?

"Dövləti 1993-cü ilin qaydaları ilə idarə etmək olmaz"

Qüdrət Həsənzadə: "Beynəlxalq təşkilatların siyasi məhbus kimi tanıdığı şəxsləri yubanmadan azad etməliyik"

- Ona görə də mən deyirəm ki, o təşkilatların bizi guya çox istədiyinə görə insan haqları ilə bağlı bəyanat verdiyinə inanmıram. Mən sizin qəzet vasitəsilə ilk dəfə rəsmi açıqlama verirəm və tam əminliklə deyirəm: Azərbaycana qarşı beynəlxalq birləşmə bəzən çox qısa müddətdə səfərbər olunub ölkəmizin çox kəskin formada imicini korrumpasiya etməyə çalışırlar, - müəyyən mənada onlar buna nail da olurlar - böyük miqdarda insanların bura qoşulması tək erməni lobbisinin işi deyil. Rusiya lobbisi bu məsələdə çox aktiv şəkildə iştirak edir. Avropada belə bir geniş fikir yayılıb ki, əgər Rusiya əvvəl Avropanı tanklarla işğal edirdisə, indi banklarla işğal edir. Avropada sözünün çəkisi olan siyasətçilərin böyük bir qismini Rusiya artıq korrupsiya yolu öz təsiri altına alıb. Onlar Azərbaycana təsir etməklə çalışırlar ki, Avropa ilə münasibətlərini bu formada korrumpasiya və Azərbaycanı Rusiya tərəfə itələməyə çalışsınlar. Rusiya Qarabağ probleminin ədalətli həllinə nail olmadan, sadəcə Avropa ilə Azərbaycanın münasibətlərini korrumpasiya etməklə Azərbaycanı zorla özünə yaxınlaşdırmaq istəyir.

- Deməli, Bakı və Moskva arasında münasibətlərin yaxşılaşması sadəcə bir görüntüdür?

- Rusiya bütün gücü ilə çalışır ki, Azərbaycanın Avropa ilə münasibətlərində çox ciddi problemlər yaransın və o, Ermənistanla təzyiqlə erməni, Qarabağ problemini həll etmədən Azərbaycanı özünün təsiri altına alsın. Biz bilirik ki, bu problemin həll olunmasının əsas günahkarı Ermənistan deyil. Ermənistan rəhbərliyi bu gün desə ki, mən qoşunları çıxardıram, Qarabağ mənə lazım deyil, onu deyən prezident ya Dəmirçiyani kimi publik formada qətlə yetiriləcək, ya da ən yaxşı halda qətlə yetiriləcək. Azərbaycanda da bu gün kiməsə desə ki, Qarabağ bizə lazım deyil, Qarabağı veririk, sözsüz ki, xalq buna razı olmaz və Rusiya burada dərhal

hərəkətə keçib proseslərə qatılacaq, bunu bəyan edən hakimiyyəti devirəcək. Yeni Rusiyaya bu gün bu problemin həlli yox, qalması lazımdır. Amma indi Moskva istəyir ki, Azərbaycanın öz torpağını, Qarabağı özünə qaytarmadan avropalıların vasitəsilə Azərbaycana təzyiqlə onu özünə yaxınlaşdırsın. Mən sizi əmin edirəm, sabah Azərbaycan Qarabağı istəmədən Rusiyanın tələblərinə əməl etsə,

emosiyalarına da nəzarət etməlidir. Biz bu sabitliyi qiymətləndirməliyik. İnqilablər heç bir halda xalqlara xoşbəxtlik gətirməyib, dünyanın tarixi bunu göstərir. Amma o halda ki, hansısa şəxslərin azad olunması - tutaq ki, terrorçuların, ekstremistlərin başında duran şəxslərdirsə, ölkədə sabitliyi pozub Liviya, Suriya, Misir, İraqdakı vəziyyəti yaratmaq gücündə olan adamlardırsa, əlbəttə, onları heç bir halda

şəxslərin azad olunması - tutaq ki, terrorçuların, ekstremistlərin başında duran şəxslərdirsə, ölkədə sabitliyi pozub Liviya, Suriya, Misir, İraqdakı vəziyyəti yaratmaq gücündə olan adamlardırsa, əlbəttə, onları heç bir halda

- Mən heç nəyi istisna etməyirəm. Amma prokurorluq orqanları söz verib ki, açıq məhkəmə prosesləri keçiriləcək və

görmə həbs edilənlər ki, vətəne xəyanətdə ittiham olunmur. Yaxud həbsdəkilərin bir hissəsi də təyin olunmuş cəzanın bir hissəsini çəkiblər, bunları ki, azad etmək olar. Digər ittiham olunan şəxslərin üzərində isə açıq məhkəmə qurulmalıdır və istəyən şəxslərin o prosesdə iştirakına imkan yaradılmalıdır.

- Siyasi məhbuslarla bağlı İşçi Qrupunun yaradılmasının ardınca gündəmə iq-

tidar-müxalifət dialoqu gəlib. Eyni zamanda, ilin sonuna qədər əfvə bağlı növbəti qərarın olacağı, 2015-ci ilin əvvəllərində isə ölkədə islahatlarla bağlı mühüm addımların atılacağı gözləntisi var. Sizin məlumatlarınız və gözləntiləriniz nədən ibarətdir?

- Əlbəttə, mən İşçi Qrupunun yaradılmasını çox normal qarşılayıram. Həm də bir az optimist insanam, çalışıram ki, atılan addımların müsbət təsirlərini görə, onu qiymətləndirəm. Ümidlə yaşamaq lazımdır. Hər halda mən ümid edirəm ki, hakimiyyət situasiyanın fərqiylə. İllər keçir, cəmiyyət çox sürətlə inkişaf edir. Biz dövlət müstəqilliyini əldə edəndə mobil telefonlardan istifadə olunmurdu. Amma indi istənilən yerdən dünyanın istənilən ölkəsi ilə mobil rabitə vasitəsilə əlaqə yarada bilirik. Gör qısa müddətdə dünya hardan-hara gəldi. Yeni elm və texnologiyanın çox sürətlə inkişaf etdiyi, insanların şüurunda bu qədər köklü dəyişikliklərin baş verdiyi bir dövrdə dövləti 1993-cü ilin qaydaları ilə idarə etmək olmaz. Deməli, idarəetmə də təkmilləşməlidir. Mən bunu iqtidardan gözləyirəm və ümid edirəm ki, iqtidar da idarəetməni təkmilləşdirəcək, çoxpartiyalı sistemin inkişafı üçün addımlar atacaq. Çox istərdim ki, Azərbaycan parlamentli respublika modelinə keçsin, proporsional seçki sistemi bərpa olunsun, parlamentdə deputatların sayı ən azı iki dəfə artırılsın, 125-i proporsional, 125-i majoritar qaydada seçilməklə 250 nəfərə çatdırılsın. Növbəti seçkilərdən isə parlament seçkiləri yalnız proporsional qaydada keçirilsin. Mən islahatların tərəfdarıyam və bu islahatlar paketini də hökumətə təqdim etmişəm. Amma iqtidar nə dərəcədə buna hazırdır, demək çətindir. Hakimiyyət düşünürsə ki, indiki idarəetmə cəmiyyəti qane edir, heç də nəyisə dəyişməyə ehtiyac yoxdur, bu yanaşma ilə hərəkət edəcəksə, bizə yalnız buna təəssüf eləmək qalacaq. Biz Avropanın inkişaf etmiş cəmiyyətlərindən geri qalmamalıyıq və sürətlə cəmiyyəti modernləşdirməliyik. Bu modernləşdirmə cəmiyyətin strukturlarında, onun idarəetməsində də öz əksini tapmalıdır...

□ **Elsad PASASOY**

"Rusiya Qarabağ probleminin ədalətli həllinə nail olmadan, Avropa ilə Azərbaycanın münasibətlərini korrumpasiya etməklə Azərbaycanı zorla özünə yaxınlaşdırmaq istəyir..."

azad etmək olmaz. Biz onda bütünlüklə dövlətçiliyi, sabitliyi təhlükəyə atmış olarıq. Mən onlara qarşı birmənalı olaraq dövlətin və məhkəmələrin sət cəzalar verməsinin tərəfdarıyam. Xüsusilə də din məsələsində. Amma digər şəxslər azad oluna bilər. Açıq deyək, hazırda həbsdə olan adamların heç birinin belə bir potensialı yoxdur. Azərbaycanda da nə sosial vəziyyət, nə siyasi əhval-ruhiyyə sadaladığımız ölkələrdəki kimi deyil ki, sabitliyə və hakimiyyətə ciddi təhlükə olsun. Nə də o cür üsyan və qiyamların baş verməsi təhlükəsi yoxdur. Ona görə də hakimiyyət orqanları ciddi düşünüb-düşünməli, həmin şəxsləri azad etməlidir.

- Ola bilərmi ki, erməni işbirliyində olmaqla bağlı ittihamların ortaya çıxma-

orda da hər şey ortaya çıxacaq. Mən də başqa vətəndaş kimi bunu səbirsizliklə gözləyirəm. Amma ən azı məhkəməyə qədər bu adamların cəzasını ev dustaqlığı ilə əvəzləmək olar. Erməni kəşfiyyatı ilə əlaqəli ittiham olunan şəxslərə münasibətdə əlbəttə, mən də kifayət qədər ehtiyatlı davranmağın tərəfdarıyam. Cinayəti sübut olunarsa, onlara kifayət qədər sət cəzaların tətbiqinin tərəfdarıyam. Biz müharibə şəraitində yaşayırıq. Vətəne xəyanət edənlər vaxtilə hərbi qaydalara uyğun olaraq güllələnirdilər. Müharibə dövründə vətəne xəyanət etməyin başqa adı yoxdur. Yeni sət cəzanın tərəfdarıyam. Bununla belə məhkəmə prosesini gözləməliyik ki, elan olunmuş ittihamlar nə dərəcədə əsaslıdır. Amma İsmayılı hadisələrinə

Ərəb əks-inqilablarının uğurunun sirri

Kenan RÖVŞƏNOĞLU

Misirdə "Ərəb baharı" rəsmən sona çatdı. Noyabrın 29-da ölkə məhkəməsi keçmiş prezident Hüsni Mübarəkə bəraət qərarı çıxardı. Məhkəmə keçmiş diktatorun üzərindən 2011-ci ildə nümayişçilərin öldürülməsi və korrupsiya ilə bağlı ittihamları götürüb.

Təhlükəsizlik xidmətinin yeddi keçmiş yüksək vəzifəli əməkdaşı, o cümlədən keçmiş daxili işlər naziri Həbib əl-Ədli də bu ittihamlar üzrə bəraət alıblar. Bundan başqa keçmiş diktatorun oğlanları Camal və Əla da bəraət alıblar. Hələlik Mübarək yalnız korrupsiya ittihamı ilə aldığı 3 illik həbs "cəzasını" çəkir.

Mediada 86 yaşlı keçmiş diktatorun (əslində indiki də demək olar, çünki özü olmasa da komandası və müəyyən etdiyi kurs hakimiyyətdədir) gənc hərbiçi ilə "selfi" fotosu yayılıb. Mübarək xeyli dərəcədə məmnun və gümrəh görünür, baxmayaraq ki, bir ara məhkəmə zalında bayılırdı və ölümün eşiyində olduğu deyilirdi.

Keçmiş hərbiçi, İsrailə qarşı savaşa ad qazanmış Hüsni Mübarək 1981-ci il oktyabrın 6-də prezident Ənvər Sədat hərbi parad zamanı radikal islamçı "Təfir və əl-Hicrə" qruplaşmasının (yeri gəlmişkən bu qruplaşma "Müsəlman Qardaşlar" Hərəkatından ayrılmış radikal id) üzvü leytenant Xalid əl-İslambuli və daha iki əsgər tərəfindən qətlə yetirildikdən sonra hakimiyyətə gəlib. Həmin vaxt vitse-prezident olan Mübarək islamçıları əzərək hakimiyyətini möhkəmləndirdi və təxminən 30 ölkəni "dəmir yumruq"la idarə etdi.

2011-ci ilin yanvarında Tunisdə baş verən "Yasəmən inqilabı"nın ardınca Misirdə başlayan etirazlar fevralın 11-də Hüsni Mübarəkin istefası ilə nəticələndi. Bundan sonra Misirdə inqilab prosesləri 2012-ci ildə "Müsəlman Qardaşlar" Hərəkatının nümayəndəsi Məhəmməd Mursi prezident seçilməsi ilə nəticələndi. Ancaq 2013-cü ildə baş verən hərbi çevriliş nəticəsində Mursi devrildi və ölkədə hərbi rejim quruldu. 2014-cü ilin mayında keçirilən növbədənəkar prezident seçkilərində isə keçmiş müdafiə naziri general Əbdülfəttah Sisi Misirin prezidenti seçildi və ölkədə hakimiyyət yenidən Mübarək komandasının keçmiş üzvlərinə qayıtdı.

Hakimiyyətə gələn Sisi keçmiş liderinə sədaqətini sübut etdi. Hərbi çevrilişdən bir neçə ay sonra apelyasiya məhkəməsi 2012-ci ildə məhkəmənin Hüsni Mübarəki dinc etirazçılara qarşı zor tətbiqi və insan ölümlərində günahkar bilərək barəsində çıxardığı ömürlük həbs cəzasını prosessual pozuntuları əsas gətirərək ləğv etdi. Noyabrın 27-də isə Mübarək bəraət aldı. Beləliklə 4 illik Misir inqilabı dönəmi rəsmən qapandı.

Misir "ərəb baharı"nın ən uğurlu ölkəsi idi. İnqilabın başladığı Tunisdə uzun müddət - elə indinin özündə də - siyasi sabitlik əldə olunmadı. Liviya və Yəmənə hakimiyyətlər dəyişsə də, daxili müharibə hələ də davam edir. Suriyadakı olaylar isə bütövlükdə bölgəni bürüyən qanlı müharibəyə çevrildi. Yalnız Misirdə inqilabdan dərhal sonra siyasi islahatlar başladı, ardıcıl olaraq parlament, prezident seçkiləri keçirildi, xalqın iradəsi ilə Misir tarixində ilk dəfə olaraq legitim hakimiyyət formalaşdı. Ancaq bu hakimiyyət cəmi bir il davam edə bildi və hərbi çevriliş nəticəsində süqut elədi. Hakimiyyət yenidən Mübarəkin komandasına qaytarıldı.

Bu prosesdə regionun güc mərkəzləri yaxından iştirak etdi. "Ərəb baharı"nın bu şəkildə sonlanmasının bir sıra səbəbləri var. Onların arasında Qərbin, İsrailin bölgədəki maraqları, regionun avtoritar rejimlərinin siyasi sistem dəyişikliklərinə ciddi müqavimət göstərməsi, uzun illər davam edən avtoritar idarəçilik nəticəsində siyasi institutların, eləcə də hakimiyyətin bölüşdürülməsi ideyasının tənzimlə uğraması, avtoritar hakimiyyətlərin əsas alternativlərinin radikal (bunun da obyektiv səbəbi uzun illər davam edən məğlubiyyət sindromudur) yönümlü islamçı qruplaşmalardan ibarət olmasıdır.

Məhz bu amillər inqilab olan ölkələrdə sabit demokratik siyasi sistemlərin formalaşmasına mane oldu. Tunisdə ötən ay keçirilən parlament və prezident seçkilərində dünyəvi siyasi partiyaların qələbə qazanmasını bir mənada ərəb cəmiyyətlərinə mesaj da saymaq olar.

Hər nə qədər "gördün?" sualını sevməsəm, özüm bu sualla adamları divara dirəməkdən xoşlanmasam da, Rüstəm İbrahimbəyovun qayıdışı haqda ilk gündən, qətiyyətlə "gəlməyəcək, sizə atacaq" "yandix"-ın tautologiyasından da xoşum gəlir. İndiki bu total aqressiyanın səbəbi məğlubiyyətdir. Azərbaycanlılarda onsuz da qərrib bir aqressiya var, hamısında.

ƏLİ ƏKBƏR

Bu aqressiya bizim taleyə üsyanımızdır. Məğlubiyyətin iyirmi illiyini qeyd edib, üçüncü onilliyə müxalifətçi kimliyi ilə qədəm qoyan adamın psixologiyası pozulmasını, gül yanağı solmasını?

Təxminən bir ay öncə, keçmiş sovetlərdən mühacirət etmiş sənətçilər üzrə araşdırmaçı, Cenevrəli bir xanımın görüşümüz oldu. O mənə Avropanın müxtəlif ölkələrində yaşayan, keçmiş sovet vətəndaşı rəssamlardan, yazıçılardan, bəstəkarlardan danışdı. Onların bir qismi Avropa ölkələrində ictimai fəaliyyətlə də məşğuldur, çeşidli fondlardan dəstək alaraq, kəltür layihələri həyata keçirir, öz ölkələrini tanıdır, problemlər haqda insanları məlumatlandırır. Söhbətdən hasil olan nəticə bu oldu ki, QHT sahəsində ən mafioz strukturlaşma Cənubi Qafqaz və Ukraynadadır. Cənubi Qafqaz "moşenniklik" üzrə bir baş irəlidedir.

Bu bölgəyə qoyulan pular Şərqi Avropaya qoyulan qədər, mega böyük olmasa da, bizim üçün az da deyil. Yüz milyonlarla ölçülür, əsas olan budur. Bizim QHT mafiyamız, xarici donora gedən bütün yolları bloklayıb. Özünün maraqlı olmadığı bütün təşəbbüslərin beşikdə boğulmasına cəhd edir və buna hər zaman nail olur. Ən yaxşı halda layihəni bunlara verməlisən, özün də olmalısən layihədə "qıraqda dayanıb baxmaq üzrə koordinator". Bu adamlar nə qədər gəncimizi ucuz işlədib, yüksək məbləğlərə imza atdırıblar. Hətta pul verməyib, volontyor kimi istismar ediblər. Yoxsa elə bilirsiniz bu sözlərimi təsdiqləyəcək "ictimai sektor" gənci tapılmaz?

"Müxalifət və qht-şniklər (siyasi quşlar buraxan növləri) məğlub oldular. İndi də bu məğlubiyyətlə barışmaq istəmirlər. Aqressiya buna görədir"

Zərdüşt Əlizadənin digərlərindən fərqi nədir? Ehtiyatlılığı. Sakitcə öz işini görür, arada hökumətə nəse deyir, deyib-dolaşanı da yoxdur.

can, əlavə stress yaratdı. Ondan sonra da üç illik yazı oldu sifarişli yazı.

Zaman isə bizdən formatlanmağı tələb edir. Əbədi müxalifətçilik həm də o deməkdir ki, müxalifətçilik etməkdən başqa əlindən bir iş gəlmir. Biz isə sizə "Avgeyin tövlələri"ni təmizləməkdə kömək təklif edirik. Yoxsa belə bir tə-

bunların da əleyhinə deyiləm, amma sizdən xahiş edirəm, özünüzdən qəhrəman düzəltməyin, özünüzə sağlığınıza heykəl qoymayın, əzabkeşi oynamayın. Sadəcə biznes, başqa bir şey yox. Bu sizin əzəli prinsipinizdir, lazım gəlsə, adama "master klass" keçərsiniz. Ona görə də pul-para haqda danışan-

Dodağıma gülüş qonub

Məğlubiyyətin iyirmi illiyini qeyd edib, üçüncü onilliyə müxalifətçi kimliyi ilə qədəm qoyan adamın psixologiyası pozulmasını, gül yanağı solmasını?

Amma mən də zəmanət verə bilmərəm ki, Zərdüşt Əlizadədən bu günə qədər qara qəpik görməyən, əbədi volontyor adamlar, bir gün bu haqda yüksək səsle danışmaq istəməyəcəklər. Hər kəsin vaxtı, vədəsi var. İyirmi il hökumət

mizlik planda yoxdur? Yolunda getməyən nələrinə olduğu aşkardır. Artıq heç nə əvvəlki kimi olmayacaq - nə siyasət, nə vətəndaş cəmiyyəti. Müxalifət və qht-şniklər (siyasi quşlar buraxan növləri) məğlub oldular. İndi də bu məğlubiyyətlə

da, insaf haqda düşünün. Siz, müxalifətin hakimiyyəti olmaq yolundasınız. Donosbazlığınızla, ifşalarınızla, təftişlərinizlə. Atalarımız Moskvaya donos yazırdılar, bugünkü Avropada yazmadıqları paytaxt qoymayıblar. Mənim təklifim budur ki, bəsdirin camaatın uşağını qırğına verdirin. Pulu az siləydiniz, fağır gənclərin haqqını verəydiniz, bu qədər pul hərisi olmayaydınız, bunlar da başınıza gəlməyeydi. Bir QHT rəhbəri "filan yazıları saytına yaxın buraxma" iyrəncliyini özünə sığışdırma, bunu bir media rəhbərindən tələb edə bilirsə, ona elə Snowdenin taleyi yaraşar.

Ona görə deyirəm ki, AFU-dan başqa (o da dinamik və aydın görüşlü gənclərin əzmi sayəsində) "epoxal" bir layihə tanımıram. Siyasiləşməyədi, öz payıma deyim ki, biz siyasiləşdirməyədik, indiyə qədər də yaşayacaqdı. Çox şeyi etməsəydik, çox şey başqa cür ola bilərdi. Siyasi qruplar AFU-ya toplaşan gənclərə potensial aktivist və aktivistka gözü ilə baxmasaydılar, ora ovlanmağa gəlməyəydilər. Çıxışçılar uzun-uzadı radikal çıxışlar etməyəydilər... Çox ittiham etməsəydik, "mövqe" tələb etməsəydik, insanları divara dirəyib, qulaqlarına "siyasi cəbhəni müəyyənləşdir!" qışqırmasaydıq, mən roman yazmasaydım, sən publisistikanla coşdurmasaydın, AFU indiyə qədər ayaqda qalmışdı.

Bu hakimiyyət "nə ehtiyac var xarici donora, bu gözəl layihəni özümüz də dəstəkləyərək, nə haqda istəyirsiniz danışın", deyəcək qədər böyüməyib, bəlkə də heç vaxt böyüməyəcək deyər, AFU da heç vaxt olmayacaq.

"Zaman bizdən formatlanmağı tələb edir. Əbədi müxalifətçilik həm də o deməkdir ki, müxalifətçilik etməkdən başqa əlindən bir iş gəlmir"

QHT-lərə göz yumdu - uzaqbaşı qeydiyyat problemi yaratdı, amma qrantlar yene də gəlirdi. "Bu iyirmi ilin nə iliyəti nədir?" - sual belə qoyulmuşdu. Özü də bu günlərdə yox, hələ 2011-ci ilin iyul ayında. Rusca "Vətəndaş cəmiyyətinin dinovavrları" başlıqlı yazı yazmışdım. O vaxt yadıma gəlir, bir-iki QHT rəhbəri yüngülvari nəsə qınamışdılar, amma ciddi bir "kaznitedmə" əməliyyatı olmamışdı. Nədənə, o vaxt heç kas satılmaq haqda da danışmadı. 2014-cü ilin avqustunda həmin məqalə Azərbaycan dilinə tərcümə edilərək kultura.az-da getdi və nə oldusa bundan sonra oldu. Demək ki, bunlara üç ilə çatıb söhbət. Ya rusca bilmirlər, tə-

barışmaq istəmirlər. Aqressiya buna görədir. Ölkədə fürsət bərabərliyinin olmaması haqda, hər zaman hakimiyyət kontekstində danışılıb. Əlbəttə, iqtisadiyyatın elə bir sferası yoxdur ki, hakimiyyətin orda bir oliqarxi, deputatı, adamı, müdiri "dövriyyəyə" nəzarət etməsin. Bəs elə bilirsiniz QHT sahəsində vəziyyət bundan yaxşıdır? Burada da dəhşətlidən dəhşətli inhisar hökm sürür. Siz niyə icazə vermirsiniz ki, bu haqda danışaq?

Sizə ağıllı bir söz deyəcəm, amma inciməyin (c). Mən bu hakimiyyətə müxalif olmağın, siyasi qarşıdurmanın prinsipcə əleyhinə deyiləm. QHT-lərin də əleyhinə deyiləm. Bütün sahələrdə olduğu kimi, burada da hər kəs

hər kəsin "zibil"ini bilir, hamının hamıya qarşı kompromatı, orta maraqları var, bir-birlərinə klient ötürürlər, faiz alırlar, pul silirlər. Mən heç

Hazırda həbsdə olan gənc siyasi məhbus Orxan Əyyubzadənin həbsindən 7 aya yaxın vaxt ötür. 2 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilən gənc fəalın hazırda apelyasiya şikayətinə baxılır. Ağır xəstəlikdən əziyyət çəkən O.Əyyubzadənin ailəsi onun səhhətindən ciddi narahatdır.

Onun özünün durumunu, ailəsindəki vəziyyəti öyrənmək üçün O.Əyyubzadənin valideynlərinin yaşadığı ünvana yollandıq. Bizi gənc fəalın 10 yaşlı kiçik bacısı Nuriyyə qarşıladı. Evə daxil olduğumuz zaman hər yerdə Orxanın şəkillərini görürük. O, həbs edilərkən dili belə açılmayan 2 yaşlı bacısı oğlunun şəkillərə baxıb, "dayımdır" deməsinə təsirlənməmək də mümkün deyildi.

Orxanın atası İbrahiməjdər Məmmədov və anası Rəhimə Məmmədova ilə ümumi vəziyyətlə bağlı söhbət etdik.

Rəhimə xanım deyir ki, O.Əyyubzadənin həbsini və başına gələnləri dilə ifadə etmək ana üçün çox ağırdır:

- O, evin tək oğludur. Həm də onun səhhətində ciddi problemləri var. Hətta onun xəstəliyi ilə bağlı sənədləri məhkəməyə təqdim etdim. Amma təəssüf ki, mərhəmət hissi oyanmadı. Bütün aidiyyəti orqanlara məlumat vermişəm. Sanki ölkəmizdə mərhəmət hissi ölüb. Hər şey yeganə oğlumu məndən almağa hesablanıb. Oğlum ilk dəfə idi ki, həbs olunmuşdu. Şərti cəza, yaxud 1 il də verə bilərdilər. Hakim Vüqar Məmmədov mənə dedi ki, Orxana həbs olduğu gündən iş kəsilib. Bu addımla barışa bilmirəm. Ona görə ki, Orxan tələbdir. Bəzən oğlumun ətrafında olan gənclərə baxanda qürurlanıram. O gənclər oğlumu ən azından yaxşı yola sövq ediblər. Hakimiyyətdən narazıyam. Çünki övladım oğurluq etməyib, adam öldürməyib, kiməsə sataşmayıb. Şəxsən tanıdığım insanlar var ki, cinayət törətsələr də, rüşvətlə məhkəmədən azad olunublar. Amma Orxanın günahı olmaya-olmaya 2 il azadlığını aldılar.

İbrahiməjdər Məmmədov: - Övlad acısı çəkənlər bizim durumumuzu yaxşı bilir. Elə bir hissdirdi ki, həkimə müraciət edib düzəldirə bilmirsən. Orxanın yoxluğu evdə, hər işdə özünü göstərir. Sevindirəm ki, oğlum pis işlər üstündə həbs olunmayıb. Biz orta nəsil sovet dövrünün əsarətində yaşamışıq. Hər haqsızlığı gözəl bilirik. Öyrəşdiyimizə görə, bəzən susuruq. Amma gənclərimiz dünya ilə maraqlanırlar və hər şeyi görürlər. Azadlığın bizdə boğulduğunun şahidi olurlar. Onlar azad yaşamaq istəyirlər. Orxanın addımına hörmətlə yanaşıram. Uşaq deyil ki, sözümlə razılaşsın. Onun istədikləri var.

- Orxanla bərabər həbsdə olan gənclər əfv yazdılar. Siz övladınızdan bunu gözləyirsiniz?

- Hər kəsin bir problemi var. Qınamaq düzgün deyil. Əfv istəyiblərse, demək belə hesab ediblər. Orxan günahı olmadığına görə yazmır. Əfv istəmək lazımdırsa, mən istəyirəm. Çünki mən oğlumu bu ruhda böyütmüşəm. Vətənpərvər olmağı aşılamışam. Haqqı qorumağı öyrətmişəm. Orxan haqqını tələb edib. Əgər o, əfv istəsə be-

"Əfv istəmək lazımdırsa, mən istəyirəm.."

Ağır xəstəlikdən əziyyət çəkən Orxan Əyyubzadəyə əfv müraciəti yazması üçün təkliflər edilir; İbrahiməjdər Məmmədov: "Oğluma şər atdılar"

lə, yenə mən onun seçiminə hörmətlə yanaşıram. Amma yazacağını düşünürəm.

- Rəhimə xanım, Orxanın təhsili ilə bağlı durum necədir?

- Təhsili yarımçıq qalıb. Maraqlandıq, Ukraynadan bizə məlumat verdilər ki, universitetdən qovulub. Dərəcə getmədiyini və təhsil haqqını ödəmədiyini əsas gətiriblər. Amma bərpə oluna bilər.

- Sizcə, Orxanın Ukraynadan gələn kimi həbs edilməsinin səbəbi nə idi?

Rəhimə Məmmədova: "Şəxsən tanıdığım insanlar var ki, cinayət törətsələr də, rüşvətlə məhkəmədən azad olunublar, amma Orxanın günahı olmaya-olmaya 2 il azadlığını aldılar"

- Orxan dekabrda intihar edən qazi Zaur Həsənovla bağlı keçirilən aksiyanın təşkilatçısı idi. Statusu silməyi ilə bağlı dəfələrlə DİN-dən bizə zəng gəldi. Amma Orxan silmədi. Onda 18 sutka həbs aldı. Azadlığa çıxdıqdan sonra daim təzyiqlərə məruz qaldıq. Ukraynada belə Orxanı izləyirdilər. Mayın 6-da isə oğlum həbs ediləndə ona hazır izahat veriblər ki, qol çəkəsin. İzahatda çoxlu sayda gənclər adı var imiş. Hətta deyiblər ki, qol çəkməsən, azad etməyəcəyik. Orxan buna etiraz edib. Bir növ Orxanın əli ilə digər gəncləri həbs etmək istəyirmişlər. Qol çəkmək üçün Orxana külli miqdarda pul təklif olunub.

mu incidirlər ki, əfv yaz. Hətta məhkəmə gedən zaman hakim mənə dedi ki, oğlum niyə əfv yazmır. Bildirdim ki, Orxan əfv yazsa onu oğulluqdan silərəm. Əgər yazsa, etməyi bir şəri boynuna almalıdır.

Söhbətin bu yerində müdaxilə edən Orxanın atası məhkəmədə aidiyyəti orqanların qarəzli mövqə tutduqlarını bildirir: "Hamısı qarəzli mövqə tutdular; prokuror, hakim və təcridxana rəisi".

Rəhimə xanım söhbətinə davam edir: "Oğlumun həbsinin fitvasını verən Rəşad Axundov adlı şəxsdir. Hansı orqana müraciət etdimsə, qarşıma Rəşad çıxdı".

- İbrahiməjdər bəy, Orxan azadlığa çıxdıqdan sonra siyasi fəaliyyətini davam etdirməsinə istəyirsiniz?

- İstərdim ki, təhsilini davam etdirdir. Ondan sonra siyasətlə tam məşğul ola bilər. Bu işlə məşğul olmaq üçün ilk növbədə savad lazımdır. Savad olmayan gənc hansı bir işin dərinliyinə girmək olmur.

Rəhimə xanım cəmiyyətdən də gileylənir: - Cəmiyyətimiz yatıb. Bizə ağıl verirlər ki, oğlunuz niyə bu yola düşüb. Hətta gündə bizə

gəlib-gedən yaxın adamlar belə bizdən uzaqlaşmış. Orxanın həbsi ilə bağlı bizi çox incidirlər. Mağazamız var idi. Orxanın həbsindən sonra bağladılar. İcarə götürdüyümüz yerin sahibi açıq şəkildə dedi ki, mənə deyirlər sizin işçilər müxalifətdir. Nə qədər ziyana düşdük. Bizi hazırda başa düşən az adam var. Xalq artıq vəziyyəti ilə razılaşmış. Hamı istəyir ki, övladı yanında olsun.

- Sizi qınaq obyektinə çevirənlərə cavabınız nədir?

- Onlara mitinqlərdə Orxanın şəkillərini tutan gəncləri göstərirəm. Hər birinin sahəsi ilə tanış edib deyirəm ki, oğlumun ətrafı bunlardır. Bundan sonra bəzi insanların fikirlərini dəyişdiyini görürəm. Onlara deyirəm ki, sizin deyə bilmədiklərinizi oğlum deyir, sizə görə övladım həbsdə yatır. Orxan deyir ki, müəllim 100 manata işləməz.

- İbrahiməjdər bəy, Orxanın apelyasiya məhkəməsi başlayıb. Gözləntiləriniz varmı?

- Orxanın özü dedi ki, ola bilsin möcüzə olsun. Apelyasiya Məhkəməsi buraxa da bilər. Çünki günah sübut olunmayıb. Kiminsə tapşırığı ilə oğluma şər atdılar. Onlardan biri vicdan əzabı çəkir. Bizə dedi ki, təzə övladım olub. Haqqınızı halal edin. Ona dedim ki, təzə övladını itirməkdən qorxursan. Siz övladımı əlimdən aldınız. Sizə necə halallıq verim? Həmin polis hakimdən xahiş etdi ki, Orxana ən yüngül cəzanı verin. Vəzifələrinə görə belə addım atdılar. Bəzən qınamıram da. Çünki ailələrinə bu yolla çörək pulu aparırlar.

- Orxan yaşda sizdə bu cür hissələr varmı? Onun addımını gənclik çilgünlüyü kimi qəbul edirsiniz?

- Bizdə tamamilə fərqli bir dövr idi. Nə deyirdilərsə, qəbul edirdik. "Lenin baba" deyirdik. Hətta bir dəfə yazıda "Lelin" yazmışdım. Müəllim qulağımdan tutub dedi ki, sən nəsini sürgün edənlər bir hərfə görə. O ruhda böyümüşdük. İstərdik ki, söz azadlığı olsun. Orxanın hərəkəti çilgünlü deyil. Çünki çilgünlü başqa cür də etmək olur. Cəmiyyət oğlumun həbsinin qanunsuz olduğunu bilir. Oğlumla qürur duyuram. Hansısa mənə ləkə gətirəcək iş görməyib. Haqq yolunu tutub.

- Rəhimə xanım, Orxanın yazılarından siyasətlə məşğul olan varmı?

- Ailəmizdə siyasətlə məşğul olan olmasa da, yaxınlarının əksəriyyəti müsavətdir. Xalq Cəbhəsi yarananda hamımız üzv olmuşduq. Xəstəxanada işləyəndə çevrəmdə 90 işçi

olub. Hamısını aparıb Cəbhəyə üzv etmişdim. Rayon mitinqlərinin əksəriyyətində iştirak etmişəm. Hazırda əmim Əflatun Babayev Cəlilabadda Müsavatın aktiv üzvlərindən biridir. Qohumlarımız Səhhət, Yadigar, Vaqif hazırda Müsavatın üzvüdür. Hakimə dedim ki, əvvəl bizi mühakimə edin. Çünki Orxanı o ruhda biz böyütmüşük. Öz içəri-mizdən bir-birimizi yeyirik. Prezident özü də bilir ki, ölkədə mü-

xalifət olmalıdır. Prezident Rəhil İmanova deməmişdi ki, Orxanı şərleyib həbs edin. Oğlum ictimai asayışı pozmuşdusa belə, inzibati cəza verməmişdilər. Prezidentə bir daha müraciət edərdim ki, məsələ dərinəndən araşdırılsın.

- Oğlunuzun həbsdə olduğu müddətdə yanınızda olan, mənəvi dəstək verənlər oldu mu?

- Bu sərindən müsavətdə və NİDA-çı gənclərdən razıyam. Onlara təşəkkür edirəm. Qurban bayramı günü Tural Abbaslı, Əhad Məmmədli, Şamil Beydulla, Cavanşir və digər gənclər bizi tək qoymadılar. Öz ailələri ilə yox, bayramı bizlə keçirdilər. Məhkəmədə bizi tək qoymurlar. Çox düşünməyə imkan vermirlər. Yanına getmək, kitab məsələsində bizə daim kömək edirlər. Çalışırlar ki, Orxanın yoxluğunu bizə hiss etməsinlər. Amma axşamlar hamı evinə gedir. Bu zaman övladımı düşünürəm. Onun yoxluğunu həzm edə bilmirik. Çox çətindir. Düşünürük ki, haqq ədalət yerini tutacaq. İkinci oğlum olsaydı, onun da siyasətə qoşulmasını istərdim. Orxanın 20 yaş təcridxanada tamam oldu. Ailənin bir oğlu olduğunu, təhsilinin yarımçıq qaldığını, xəstə vəziyyətini nəzərə alaraq, əfv düşəcəyinə inanıram. Çünki başqa dövlətlərdə belədir. Qalan 1 il yarım müddəti düşünmək istəmirəm.

Orxanın atası isə bu sualımıza belə cavab verdi: "Orxan bu yolu tutub. Bizim onu çəkindirməyimiz düzgün çıxmaz. Nəslimdə siyasətlə məşğul olan olmayıb. Yəqin ki, Orxan yeni nəslin nümayəndəsi olduğuna görə, bu yolu seçdi. Haqsızlığa dözə bilmədi".

Müsahibə əldəgimiz zaman Orxan Əyyubzadənin ailəsinə mənəvi dəstək vermək üçün "Siyasi Məhbusların Monitorinq Mərkəzi"nin rəhbəri Elşən Həsənov gəldi. Hüquq müdafiəçisi sona qədər bu ailəyə dəstək olacaqlarını bildirdi: "Daim Orxanın ailəsinə diqqətdə saxlayırıq. Əlimizdən gələnlərlə köməklili etməyə çalışırıq. Hüquq çərçivəsində fəaliyyətimizi sona qədər aparacağıq. Orxan tanıdığım ən mübariz gənclərdən biridir. Tezliklə mərkəz olaraq, onun azadlığa buraxılmasını tələb edirik".

Qeyd edək ki, Orxan Əyyubzadə bu il mayın 6-da NİDA-çılara hökm oxunduğuna etiraz etdiyinə görə həbs olunmuşdu. CM-nin 315.1 maddəsi ilə itihama olunan gənc fəal 2 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilmiş.

□ Cavanşir ABBASLI
Fotolar müəllifindir

Azərbaycan və Rusiya arasında uzun müddətdən bəri müşahidə olunan soyuqluğun yerini mülayim münasibətlər və sıx ikitərəfli, intensiv əlaqələrin tutması Ermənistanda o qədər narahatlıq doğurub ki, artıq Moskvanın Qarabağ məsələsində Bakıya birmənalı dəstək verdiyi barədə fikirlər səslənir. Ermənistanın ayrı-ayrı ekspertləri nəinki Rusiyanın işğal altındakı əraziləri Azərbaycana qaytaracağı barədə həyəcanlı proqnozlar səsləndirir, hətta 12 noyabrda Ağdam səmasında məhv edilən erməni hərbi vertolyotunun vurulmasında Kremlin barmağının olduğu haqda absurd şübhələrə düşüblər.

Əslində tamamilə Rusiyanın himayəsi altına keçən, bir müddət əvvəl isə Avrasiya Birliyinə üzvlüyünü rəsmiləşdirən Ermənistanın Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşmasından, xüsusilə də vertolyot olayına Moskvanın xeyli təmkinli yanaşmasından narahat olması anlaşılır. Adətən Azərbaycanın torpaqlarını istənilən vasitə ilə azad etmək qüdrətini ifadə etməsi qarşılığında Ermənistandakı rus hərbi bazasının komandanlığının işğalçı ölkəyə qahmar çıxan bəyanatla çıxış etməsinə öyrəncəli olan və "arxalı köpək" məntiqindən çıxış edib işğalçı siyasətində daha da aqressiv notlar sərgiləyən, danışıqlarda özünü erköyün küçə uşağı kimi aparan Ermənistan rəhbərliyinin Rusiyanın bugünkü sükutundan əndişələnməsində qeyri-adi məqam yoxdur. Ancaq mövcud reallıqlar, xüsusilə də sanksiyalarla üz-üzə qalması səbəbindən 100 milyard ziyana düşən, Ukrayna münaqişəsi səbəbindən dünya ilə üz-üzə qalan, ağır böhrana sürüklənən Rusiyanın "artıq ot" funksiyasını yerinə yetirən Ermənistanı görə Azərbaycan kimi bölgədə mühüm tərəfdaş olan ölkə ilə gərgin münasibətlərini davam etdirməsi şimal qonşumuz üçün faydalı perspektiv vəd etmir. Ancaq istənilən halda Rusiyanın Ermənistandan imtina etməyi şəraitdə bu ölkəni də özündən küsdürməkdə maraqlı olmadığı aydındır.

Görünür Rusiyada da ermənilərin əndişəsinin nəzərə alınması səbəbindən İrəvana ürək-dirək verilməsi qərarlaşdırılıb. Elə noyabrın 28-də Ermənistanın üzv olduğu hərbi-siyasi qurumun - Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT) baş katibi Nikolay Borydujanın İrəvana işgüzar səfərə gəlməsi də məhz bu kontekstdən qiymətləndirilə bilər. Məlumatla görə, Boryduja Ermənistan prezidenti Serj Sərkisyan, müdafiə naziri Seyran Ohanyan və xarici işlər naziri Edvard Nalbandyanla görüşüb. Sərkisyanla görüşdə Boryduja bəyan edib ki, noyabrın 12-də Azərbaycan ordusunun Qarabağda vurduğu erməni vertolyotu ilə bağlı məsələ KTMT-nin Moskvada keçiriləcək sessiyasında müzakirə ediləcəkdir. Deməli, Moskva vertolyot olayından sonra Ermənistan və Dağlıq Qarabağ ermənilərinin ruh düşkünlüyünü, təşvişini aradan qaldırmaq və

Moskvanın İrəvanla 40 illik hərbi müqaviləyə sadıq olduğunu nümayiş etdirmək istəyir. Son vaxtlara qədər Azərbaycanla 4 milyardlıq silah anlaşması səbəbindən Ermənistanda yaranan narahatlıq aradan qaldırmaq üçün yəqin ki, İrəvana növbəti səfərlər də olacaq.

Xatırladaq ki, oktyabrın 7-də Boryduja Ermənistanın müdafiə naziri Seyran Ohanyanın müşayiəti ilə Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin cənub-qərb hissəsinə gəlmişdi. O, cəbhənin ön xəttində olmuş, operativ vəziyyət, atəşkəsin pozulması halları, erməni əsgər və zabitlərin hərbi hazırlığı, məişəti ilə maraqlanmışdı (Mediaforum.com ttp://mediaforum.com/) KTMT tarixində ilk dəfə təşkilat ermənilərə belə bir açıq dəstək nümayiş etdirmiş, qurumun baş katibi Ermənistan-Azərbaycan sərhədində, cəbhə xəttinə gəlmişdi.

Keçmiş dövlət müşaviri, politoloq Vəfa Quluzadə isə ermənilərin narahatlığına əsas görmür: "Rusiya çökməmiş ermənilər rahat olmasın. Rusiya çökənə qədər erməniləri dəstəkləyəcək. Moskva birincisi, ermənilərin dilənçi həyatını dəstəkləyəcək, ikinci də dilənçiləri silahlandıracaq ki, Azərbaycana qarşı ürəkli olsunlar". Eks-müşavir də təsdiqləyir ki, Boryduja erməniləri sakitləşdirmək üçün gəlib: "O gedib ki, ermənilərə "rahat olun, şübhələrinizə yeri yoxdur, biz sizinləyik" desin". Paralel qaydada V.Quluzadə Azərbaycanın da narahatlığına əsas görmür: "Eyni zamanda bu gün Rusiya böhran içindədir, bilinmir ki, Rusiya sanksiyalardan sonra nə duruma düşəcək. Bu ölkədə ərzaq azalıb, pul qiymətdən düşüb, iqtisadiyyat çökür. Rusiya böhran içindədir, eyni zamanda 40 milyonluq qardaş xalqla müharibə gedir. Qərb də olduqca şiddətli basqılar edir. Bu vəziyyətdə Rusiya Azərbaycana qarşı ikinci cəbhə açmayacaq. Sadəcə, Moskva erməniləri inandırır ki, biz Azərbaycanın tərəfinə keçməmişik. Ermənilər görün hansı durumdadırlar ki, Rusiyanın onlara qarşı dayanacağından şübhələnməyə başlayıb. Ancaq ermənilər unudur ki, bu imperiya heç vaxt türklərin tərəfində ola bilməz, çünki tarix boyu bu imperiya türklərlə döyüşüb. Türkiyə Rusiyadan canını qurtarmaq üçün NATO-ya üzv oldu".

Dekabrın 1-də isə Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Türki-

yəyə səfər edəcək. Kremlin mətbuat xidmətinin məlumatına görə, Putin səfəri çərçivəsində Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilə danışıqlar aparacaq, digər dövlət və hökumət nümayəndələri ilə görüşəcək. Putin-Ərdoğan görüşünün Türkiyə-Ermənistan əlaqələrində yeni mərhələnin başlanı biləcəyi barədə gözləntilərin olduğu, həmçinin Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərində vertolyot olayı ilə gərginliyin yaşandığı bir ərafəyə təsədüf etməsi də diqqət çəkir. Bu mənada sərhəd qapılarının açılması, yaxud Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad

lətli həlli mövzusunun daima Kremlin diqqətinə çatdırılır. Digər tərəfdən, Putin Türkiyə ilə əməkdaşlığı genişləndirməkdə maraqlıdır. Bunun başlıca səbəbi odur ki, Rusiya Qərbin sanksiyaları ilə üz-üzədir, kənd təsərrüfatı və digər ərzaq məhsullarına ehtiyacı var. Bu ehtiyacı isə Türkiyə doldura bilər. Ona görə də Putin Türkiyəyə budaq budaq sərəfərinə daha çox əhəmiyyət verir. Ancaq bütün bunlar o demək deyil ki, Putin Ankaranın bütün istəklərini nəzərə alacaq. Ankaranın mövqeyi belədir ki, Putinin Ermənistan hakimiyyətinə təsir imkanları var".

deyib ki, Rusiya və Türkiyə üçün prioritet hər iki ölkənin Yaxın Şərq siyasətində əməkdaşlıq etməsidir. "Bununla yanaşı, iqtisadi sahədə əməkdaşlığın genişləndirilməsi də Rusiya və Türkiyə üçün vacibdir". Ekspert hesab edir ki, bu mənada Rusiya və Türkiyənin Qarabağ münaqişəsinin həlli ilə bağlı əməkdaşlığı gündəlikdə deyil.

Bu arada ATƏT-in Minsk qrupunun sabiq amerikalı həmsədri Metyu Brayza vertolyot olayında Azərbaycanın mövqeyini müdafiə edib. "Mən Dağlıq Qarabağa

destabilizasiya yaratsın. Fikrimcə, indi sakitlik lazımdır". M. Brayza helikopterin məhv edilməsindən sonra Ermənistanın atəşkəsi daha tez-tez pozmasının gözlənilən olduğunu vurğulayıb: "Əgər biz sülh və qarşılıqlı işdə - cənnətdə yaşasaydıq, təbii ki, Azərbaycan bu helikopteri vurmazdı. Aydındır ki, bundan sonra Ermənistan Azərbaycan ərazilərini atəşə tutacaq. Bu, çox təhlükəli vəziyyətdir. Mən ona görə dedim ki, yaxşı olardı ki, Azərbaycan tərəfinin helikoptərə reaksiya olmayaydı. Mən bunu məntiqi nöqtəyi-nəzərdən belə deyirəm. İndi Minsk Qrupunun

Ermənilər Rusiyanın Azərbaycan və Türkiyə ilə yaxınlığından təlaşa düşüb

Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının baş katibi işğalçı ölkəni sakitləşdirmək üçün İrəvana yollandı

Vəfa Quluzadə: "Boryduja gedib ki, ermənilərə "rahat olun, şübhələrinizə yeri yoxdur, biz sizinləyik" desin"

olunması mövzusunun müzakirə edilib-edilməyəcəyi sualı ortaya çıxır. Yeri gəlmişkən, mümkündür ki, Borydujanın İrəvan səfəri həm də Putinin Türkiyə səfərində anti-erməni hər hansı bir anlaşmanın olmayacağına təminat vermək məqsədi daşıyır.

Politoloq V.Quluzadə isə Türkiyədə Qarabağ məsələsinə toxunulacağını istisna etmir: "Putin Azərbaycanın yiyəsi deyil ki, Ərdoğan onunla Azərbaycan məsələsini ayrıca müzakirə etsin. Ancaq Putin Türkiyədən ərzaq istəyəcək, Ərdoğan isə onun qarşısına Qarabağ məsələsini qoya bilər. Yəqin ki, Rusiya prezidenti "hələ məsələnin həllinin vaxtı deyil" deyəcək. Şübhəsiz ki, bütün bunlar mətbuata sızmayacaq".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu isə deyir Putinin Türkiyəyə səfəri nəzəri baxımdan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli prosesinə müsbət təsir etməlidir: "Çünki Azərbaycanın strateji müttəfiqi olan Türkiyə Dağlıq Qarabağ probleminin əda-

Elxan Şahinoğlu: "Kreml Ermənistanın kriminal rejimini və Dağlıq Qarabağda separatizmi dəstəkləməyə hələ ki, alternativ görmür"

tez-tez səfərlər etmişəm. Orada 40 min əhali, yaxud 40 minlik hərbi qüvvə görməmişəm. Xankəndində əhali var, işğal olunmuş vilayət və regionlarda isə əhali yaşamır. Mən yalnız Laçında bir neçə nəfər görmüşəm"-deyən diplomat APA-nın Gürcüstandakı müxbirinə eksklüziv açıqlamasında bildirib ki, helikopterlərin həmin ərazidə uçuşu düzgün deyil: "Bu, provokasiyadır. Mən bilmirəm, bu hadisədən əvvəl orada nələr baş verib. Ermənistan tərəfində və Azərbaycan tərəfində nə baş verdiyini dəqiq deyə bilmərəm, ancaq onu bilirəm ki, gərginlik yaşanan zonada uçmaq olmaz. Əlbəttə, yaxşı olardı ki, Azərbaycan əsgərləri helikopteri vurmayaydı, amma bu ərazi müharibə zonasıdır. Belə təxribat törətmək olmaz. Gərgin bir vaxtda orada hərbi təlim keçirilməsi də düzgün deyil. Ukraynada baş verənlərdən sonra çoxları elə düşünür ki, bu, Rusiyanın işidir və Moskva istəyir ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında

qarşısında duran ən başlıca məsələ vəziyyəti düzəltmək üçün iki ölkə arasında yeni etibar tədbirləri görməkdir. Bu istiqamətdə girovların dəyişdirilməsi bir addım olardı. Sonda isə Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşünü təşkil etmək olar. Bu görüşə ABŞ, Fransa, Rusiya prezidentlərini də cəlb etmək mümkündür, lakin düzünü desəm, mən Rusiyanın buna hazır olduğuna şübhə edirəm".

M.Brayza Fransa prezidentinin Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşünü təşkil etdiyini xatırladaraq bunun sadəcə, bir addım olduğunu söyləyib: "Putinin təşkil etdiyi Soçi görüşü isə böyük şou idi. Prosesdə dönüş üçün ABŞ prezidentinin və dövlət katibinin öz fransalı həmkarları ilə birgə fəallığı lazımdır. Bu fəallığa onların rusiyalı həmkarları da qoşula bilər. Lakin indi Rusiyanın Ukraynada ələdiklərindən sonra mən şübhə edərəm ki, Rusiya Azərbaycan və Ermənistan arasında münasibətlərdə stabilizasiya istəsin".

Azərbaycan tarixən unikal çoxetnoslu cəmiyyət olduğu üçün bu multimedənəniyyətli, multietnik irs bu gün də Azərbaycanda qorunub saxlanılmaqdadır. Dövlət Statistika Komitəsindən əldə etdiyimiz məlumata görə, 2009-cu il aprel ayının 13-dən 22-dək ölkədə həyata keçirilən sonuncu siyahıyaalmanın nəticələrinə görə, Azərbaycanda əhalinin milli tərkibi aşağıdakı kimidir:

azərbaycanlılar - 8 milyon 172 min 800 nəfər - 91%, ləzgilər - 180 min 300 nəfər - 2%, ermənilər - 120 min 300 nəfər 1,3% (Dağlıq Qarabağda yaşayanlar), ruslar-119 min 300 nəfər 1,3%, talışlar - 112 min nəfər - 1,3%, avarlar - 49 min 800 nəfər - 0,6%, türklər - 38 min nəfər - 0,4%, tatarlar - 25 min 900 nəfər - 0,3%, tatlar - 25 min 200 nəfər - 0,3%, ukraynalılar - 21 min 500 nəfər - 0,3%, saxurlar - 12 min 300 nəfər - 0,1%, gürcülər - 9 min 900 nəfər - 0,1%, yəhudilər - 9 min 100 nəfər - 0,1%, kürdlər - 6 min 100 nəfər - 0,1%, qızılqanlar - 4 min 400 nəfər - 0,04%, udinlər - 3 min 800 nəfər - 0,04%, xınalıqlar - 2 min 200 nəfər - 0,02%, digər millətlər - 9 min 500 nəfər - 0,1%.

Bu etnik xəritəni əminliklə qaradaşlıq ifadə edən ölkə adlandırmaq olar. Bu xəritədə yaşayan millətlərin hər birinin Azərbaycanı öz doğma vətənləri kimi qəbul etmələrində dövlətin tolerantlığı əvəzsizdir. Ölkənin milli siyasəti müxtəlif millət, etnik qrup və dini azlıqların birgə yanaşı yaşaması və dözümlülük prinsipləri əsasında müəyyənləşdirilib. Əhalisinin 96 faizinin İslam Dininə sitayiş etdiyi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 25-ci maddəsinə görə, dövlət irqindən, milliyətindən, dinindən, dilindən asılı olmayaraq hər kəsin hüquq və azadlıqlarının bərabərliyinə təminat verir.

Milli azlıqların özlərini Azərbaycan dövlətinin bərabər hüquqlu vətəndaşı kimi hiss etmələrində həm də azərbaycanlıların tolerantlığı xüsusi rol oynayır. Azərbaycan xalqının bütün tarixi ərzində bir dəfə də olsun dini və etnik ədavət, sayından asılı olmayaraq, etnik azlıqlara münasibətdə ayrı-seçkilik faktı qeydə alınmayıb. İlk növbədə ona görə ki, Azərbaycan dövləti onların hər birinə eyni dərəcədə qayğı göstərir. Bu ölkənin milli siyasəti müxtəlif xalq, etnik qrup və dini azlıqların birgə yanaşı yaşaması və dözümlülük prinsipləri əsasında müəyyənləşdirilib.

Azərbaycanda bütün xalqların tarixən və bu gün bərabər hüquqlu yaşaması böyük dəyər və dövlətimizin üstünlüyü olmasını prezident İlham Əliyev dəfələrlə özünün çıxışlarında bəyan edib. Prezident bəyan edib ki, heç vaxt heç bir yerdə ayrı-seçkiliyə yol verilməyəcək, verilmir və bunun qarantı Azərbaycan prezidenti-dir: "Bunun qarantı mənəm - Azərbaycan prezidenti. Azərbaycanda bütün xalqlar bir ailə kimi yaşayırlar. Bu da bizim bö-

yük üstünlüyümüzdür, böyük dəyərimizdir. Biz bunu qiymətləndirməliyik və ölkəmizdə yaşayan bütün xalqlar arasında bu qaradaşlıq, dostluğu daha da möhkəmləndirməliyik. Bu, bəlkə də bizim ən böyük sərvətimizdir. Əsrlər boyu Azərbaycanda yaşayan bütün xalqlar bərabər hüquqlara malik idilər. Bu gün də bu gözəl ənənələr yaşayır. Hər bir vətəndaş dinindən, dilindən, millətindən asılı olmayaraq Azərbaycanın qiymətli, dəyərli vətəndaşıdır. Biz

Bundan başqa, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi İctimai Televiziya ilə birgə "Azərbaycan doğma diyar" devizi altında hər iki ildən bir Azsayılı Xalqların İncəsənəti festivalını keçirir. Bu münasibətlə respublikanın müxtəlif bölgələrindən - Lənkəran, Astara, Masallı, Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Quba, Qusar, Saatlı, İsmayilli və Dəvəçidən azsayılı xalqların bədii kollektivləri Bakıya dəvət edilirlər. Azərbaycanda tarixən mövcud olan, indi də qorunan

likdə keçirdiyi beynəlxalq tədbirdə iştirak edən nüfuzlu qonaqlar çıxışlarında Azərbaycanı dünya üçün nümunə olan tolerantlıq məkanı kimi xarakterizə etdilər. Bölgədə fəaliyyət göstərən müsəlman, xristian və yəhudi icmalarının sədrləri də qeyd etdilər ki, hər üç səmavi dinə məxsus ibadətgahların eyni dərəcədə həm dövlət, həm də xalq tərəfindən qorunması ölkədə dini dözümlülük şəraitinin mövcudluğuna əyani sübutdur.

varlığını qoruyub saxlamağa əlverişli mühit yaradıb".

M.Qurbanlı qeyd etdi ki, komitə beynəlxalq miqyasda tolerantlıqla bağlı qəbul olunmuş sənədlər toplusu nəşr etdirib. Onun sözlərinə görə, topluda BMT, Avropa Şurası, ATƏT səviyyəsində tolerantlıqla bağlı qəbul edilmiş müxtəlif sənədlər əksini tapıb.

Milli Məclisin sədr müavini Bahar Muradova isə qeyd edib ki, ölkədə yaşayan müxtəlif dinlərin, millətlərin nümayən-

yevin böyük xidmətləri olub. Ulu öndərin bu sahədə siyasəti hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir".

"Azəri-Talış" Birliyinin sədri Mehdibəy Səfərov da Azərbaycan xalqının əsrlərdən bəri tolerantlıq örnəyi olduğunu bildirdi: "Azərbaycan müxtəlif millətlərin dinc yanaşı yaşamasının nadir nümunəsidir. Azərbaycan dövləti və xalqının burada yaşayan bütün millətlərə xoş münasibəti-

Dini və milli tolerantlıq, millətlərarası münasibətlərin inkişaf etdirilməsi

Etnik xəritəsi qaradaşlıq ifadə edən ölkə; Azərbaycan böyük sərvətini - dini və milli tolerantlığı qoruyur...

bəzi başqa ölkələrdən fərqləndirən məhz budur. Heç vaxt Azərbaycanda milli zəmində qarşıdurma olmayıb və olmayacaq. Bizim təcrübəmiz dünya ictimaiyyəti tərəfindən öyrənilir".

Dövlətin ən yüksək səviyyədə ortaya qoyduğu bu cür mövqə sirdən bir məsələ hesab olunmamalıdır. Azərbaycan hökuməti ölkəmizdə tarixən mövcud olan tolerant mühitin beynəlxalq səviyyədə təbliği üçün tatlarnı sız məskunlaşdığı İsmayilli rayonunun Lahic qəsəbəsi, Qəbələ rayonunun udinlər yaşayan Nic kəndi və Quba rayondakı dağ yəhudiləri yaşayan "Qırmızı" qəsəbənin "Mədəniyyət məkanı" adı ilə YUNESKO-nun bəşəriyyətin qeyri-maddi mədəni irsinin representativ siyahısına daxil edilməsi məqsədilə işlər aparır.

Azərbaycanda ən azsayılı xalqlar da öz dillərini, mədəniyyətlərini qoruyub saxlaya bilərlər. Azsayılı xalqların sız yaşadıqları cənub bölgəsində, Qubada orta məktəblərdə azsayılı xalqların ana dili tədris olunur. Dövlət hər bir milli azlığa ana dilində təhsil almağa şərait yaradır. Məsələn, xınalıqlar etnosu dünyada yeganə etnosdur və Quba rayonunda Xınalıq kəndində məskunlaşılıblar. Kəndin məktəbində xınalıqlar dili tədris olunur. Yəni hətta bir kənddə məskunlaşan milli azlıqlara belə ana dilində təhsil almaq imkanı yaradılıb.

Azərbaycanda tolerantlığın nəticəsidir ki, İctimai Televiziyada Milli Azlıqlar üçün Verilişlər Departamenti yaradılıb. Departamentin təqdim etdiyi verilişlərdə Azərbaycanda yaşayan etnik və dini azlıqların, azsayılı xalqların və etnik qrupların tarixi, adət-ənənəsi, dini, dili, mədəniyyəti, folkloru, mətbəxi haqqında məlumatlar öz əksini tapır.

dini və milli tolerantlığın daha bariz nümunəsi ölkəmizin qədim yaşayış məskənlərində qədim ibadət ocaqlarının qorunub saxlanması və müxtəlif dini konvessiyaların dövlət qeydiyyatına alınmaqla onların qanuni fəaliyyətinə şərait yaradılmasıdır.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsindən aldığımız məlumata görə, Azərbaycan ərazisində 1802 məscid, 5 pravoslav, 1 katolik, 4 gürcü-pravoslav kilsəsi, 6 sinaqoq və digər ibadət yerləri fəaliyyət göstərir. Ölkə əhalisinin 96 faizini müsəlmanlar, 4 faizini isə xristianlar, yəhudilər və digər dinlərin təmsilçiləri təşkil edir. Azərbaycan müstəqilliyini əldə etdikdən sonra tikilmiş məscidlərin sayı 595-ə çatıb. Ölkədə 11 kilsə, o cümlədən Bakıda 3 pravoslav və 1 katolik, Gəncə və Xaçmazda 1 pravoslav və digər kilsələr fəaliyyət göstərir. Eyni zamanda Quba rayonunun "Qırmızı" qəsəbəsi İsraildən sonra yəhudilərin kompakt halda yaşadığı yeganə yaşayış məntəqəsidir. Bu gün qəsəbədə iki sinaqoq fəaliyyət göstərir.

Azərbaycanın bu palitrası ölkəmizin monoetnik dövlət olan Ermənistandan bu sahədə də öndə olduğunu təsdiqləyir. Azərbaycanın dünyada hörmətini artırır.

Azərbaycanın dünyada tolerantlığın nümunəsi imici qazanmasının və önəminin artmasının nəticəsidir ki, iki həftə öncə -16 noyabr Beynəlxalq Tolerantlıq Günü münasibətilə "Dini tolerantlığın möhkəmləndirilməsi, Azərbaycan modeli, ATƏT regionu və onun hədudlarından kənarında çağırışlar" mövzusunda Azərbaycanda böyük beynəlxalq konfrans keçirildi. ATƏT-lə Azərbaycan hökumətinin bir-

Azərbaycan Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin də Beynəlxalq Tolerantlıq Günü münasibətilə "Azərbaycan-tolerantlığa nümunə ölkə" mövzusunda keçirdiyi dəyirmi masa-konfransda bu fikirlər faktlar sadalanmaqla dəfələrlə səslənib. Komitənin sədri Mübariz Qurbanlı bildirdi ki, Azərbaycanda tolerantlığın möhkəmləndirilməsi, zəngin ənənələri, dərin tarixi və mədəni kökləri var. Onun sözlərinə görə, ölkəmizdə tolerantlıq həm də dövlət siyasəti kimi həyata keçirilir: "Azərbaycan müxtəlif dinlərin nümayəndələrinin dostluq və qaradaşlıq şəraitində yaşadığı bir ölkədir. Ölkəmizdə tarixən tolerant cəmiyyətin bərqərar olması burada məskunlaşmış azsayılı xalqlara və etnik qruplara öz

dələri Azərbaycanın xəritəsidir: "Tolerantlıq bir keyfiyyətdir, həyat tərzidir. Bu, bizim fərqliliyimiz və zənginliyimizdir. Azərbaycan dini, etnik, mədəni, siyasi, elmi sahələrdə tolerantlıq baxımından dünya üçün nümunədir. Tolerantlıq Azərbaycan xalqının xarakteri, özünəifadə formasıdır. Parlamentdə müzakirə olunan məsələlərdən biri də Azərbaycanın tolerantlığının dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasıdır".

Millətlərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri xidmətinin əməkdaşı Anna Bayramova bildirdi ki, Azərbaycan cəmiyyəti tolerantlıq prinsipləri üzərində qurulub: "Ölkədə dini dözümlülük ənənələrinin qorunub saxlanması da ümummilli lider Heydər Əli-

ni sübut etməyə ehtiyac yoxdur. Eyni zamanda, Azərbaycanda yaşayan millətlər, o cümlədən talışlar özlərini bu vətənin bir hissəsi sayırlar. Təsəffü deyil ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi uğrunda savaşa talışlar və digər azsayılı millətlər də azərbaycanlılar kimi iştirak edə bilərlər. Çoxlu sayda şəhidlər veriblər. Azərbaycan hamımızın vətənimizdir, onu qorumağa borclu yuq".

Azərbaycan Milli Məclisinin yəhudi millətindən olan deputatı Yevda Abramov bildirdi ki, Azərbaycan tarixən müxtəlif xalqların və dinlərin sülh şəraitində birgə yaşadığı, mədəniyyətlərin qovuşduğu yer olub. O, Azərbaycanın tolerantlıq sahəsində bütün dünyaya nümunə olduğunu vurğulayıb: "Biz Azərbaycan vətəndaşı olmağımızla, vətənimiz Azərbaycanla fəxr edirik. Dövlətimizin və Azərbaycan xalqının həmişə qayğısını hiss edirik. Burada ayrışdırılmaqdan söhbət gedə bilməz".

Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda savaşa azərbaycanlılarla yanaşı milli azlıqların arasına aid olan vətəndaşlarımız da iştirak edib, qəhrəmanlıq göstəriblər. Onların sırasında Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı olanlar var. Azərbaycanda yaşayan milli azlıqlara azərbaycanlıların və dövlətin heç vaxt ayrı-seçkilik etməməsi onları ölkəmizə daha da sıx tellərlə bağlayan ciddi faktordur. Əminliklə söyləmək olar ki, bizi bir-birimizə bağlayan tellər getdikcə, daha da qırılmaz olacaq.

QEYD: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsəbiqəyə təqdim etmək üçün.

İntihar etmək istəyənlər niyə Koroğlu körpüsünü seçir?

Dəyanət Rzayev: "Buranın seçilməsi bir çağırış, cəmiyyətə mesajdır"
Müzəffər Baxış: "Qüvvədə olan qanunvericilikdə həmin hərəkətlərə görə heç bir məsuliyyət nəzərdə tutulmayıb"

İnsanların metronun "Koroğlu" stansiyası yaxınlığındakı asma körpüyə çıxaraq intihara cəhd etməsi ənənə halını alıb. İki gün öncə də yaşanan növbəti özünəqəsd cəhdi həmin körpüdə qeydə alındı. Tovuz rayonundan olan, 1969-cu il təvəllüdü Nizami Musayevi Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) Xüsusi Riskli Xilasetmə Xidmətinin əməkdaşları bu fikrindən yayındıra və xilas edə bilib. Əvvəllər intihar etmək məqsədi ilə bu körpüyə çıxanların sayı az idi. Özünəqəsd daha çox dərman içməklə, asmaqla həyata keçirirdilər. İndi isə adamlar körpüyə çıxır. Maraqlıdır, intihar etmək istəyən insanlar niyə məhz "Koroğlu" körpüsünü seçir?

Psixoloqlar hesab edir ki, bu məkanda əvvəllər intihara cəhd edənlərin problemlərinə diqqət yönəlib. Psixoloq Dəyanət Rzayev insanları körpüyə haqsızlığın və təbəqələşmənin çıxartdığını dedi: "İnsanlar arasındakı münasibətlər elə bir səviyyəyə gəlib çatıb ki, sanki bir-birlərinə düşməndirlər. Bunun da səbəbləri var. İntihar baş verməmişdən qabaq onun qarşısını almaq lazımdır. Çox vaxt intihar edən şəxsləri ruhi xəstə adlandırlar. Amma bu düz deyil. İnsanların cəmi 10 faizi ruhi xəstə ola bilər. Qalanları sağlam insanlardır. İntihar etmək üçün məhz körpüdən istifadə etmələri bir çağırışdır, cəmiyyətə mesajdır. İnsan zaman-zaman öz problemini deyir. Ancaq onu heç kim eşitmir, dərfinə bir çarə tapmır. Bu da onun göstəricisidir ki, bizdə insanlar bir-birini ciddi qəbul etmirlər. Tutaq ki, mən bir problemim var. Mən bilmirəm kime, hara müraciət

edim. İntihar edənlər daha çox kişilər olur. İntiharın da müxtəlif üsulları var. Məsələn, qadınlar daha çox dərman içməyə, kişilər isə haradansa özlərini atmağa, asmağa üstünlük verirlər. Bu onların peşəsindən də asılı olur. Məsələn, intihar edən şəxs əgər hərbiçidirsə, o intihar etmək üçün silahdan istifadə edir və ya özünü asır".

Psixoloq körpüyə çıxan insanların əslində intihar etmək istəməyən insanlar olduğunu bildirdi: "İntihar edənlərin çoxu haqsızlıqla üzleşmiş insanlardır. Əksəriyyətinə hansısa məmurlar pul "atmış" olur. İntihar edən şəxs də ya həmin məmuru öldürməli olur, ya da özünü. O da ikinci seçir. Qənimə Paşayeva bu qəbil problemə görə körpüyə çıxan iki nəfəri xilas etdi. Allah ondan razı olsun. Daha sonra diqqət etsəniz görərsiniz ki, özünü ilk yandıran veterandan sonra bu yola əl atanların sayı da

çoxaldı. İlk özünü yandıran qaydanın pozulması, cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik edilməsi nəticəsində bu hərəkətlər hər hansısa bir şəxs üzərində xəsarət yetirilməsi ilə müşayiət olunmadıqda belə əməllər xırda xuliqanlıq hesab olunur. Ancaq hərəkətlər kiminsə üzərində xəsarət yetirilməsi ilə müşayiət olunduqda o əməllər Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 221.1-ci maddəsi ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb olunan əməllərdir. Körpüyə intihar etmək üçün qalxan şəxslərin əməllərində ictimai qaydanın pozuntusu var. Yəni onlar ora qalxırlar ictimai qayda pozulur, insanlar toplaşır, nəqliyyatın hərəkəti düzgün tənzimlənmir və tıxac yaranır. Amma o şəxsin hərəkətində cəmiyyətə qarşı açıq hörmətsizlik yoxdur. İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 296-cı maddəsində xırda xuliqanlıq mürəkkəb tərkibli bir maddədir. Deməli, burada həm ictimai qayda pozulmalıdır, həm də cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik edilməlidir ki, bu şəxs xırda xuliqanlıq görə məsuliyyətə cəlb edilsin. Amma bütün bunlara baxmayaraq bizim polisler xırda xuliqanlıq görə həmin şəxsləri məsuliyyətə cəlb edirlər. Bu isə qanunun tələblərinin kobud şəkildə pozulmasıdır. Qüvvədə olan qanunvericilikdə həmin hərəkətlərə görə heç bir məsuliyyət nəzərdə tutulmayıb".

Maraqlıdır ki, körpüyə çıxan adam hüquqi baxımdan məsuliyyət daşıyırmı?

Hüquqşünas Müzəffər Baxış körpüyə çıxan şəxslərin əslində heç bir məsuliyyət daşmadığını dedi: "Qüvvədə olan qanunvericiliyə görə Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 296-cı maddəsi ilə xırda xuliqanlıq görə inzibati məsuliyyət nəzərdə tutulub. Bəzən körpüyə intihar etmək məqsədi ilə çıxan şəxsləri oradan yerə saldıqdan sonra polis bölməsinə apararaq onu inzibati xətalər məcəlləsinin 296-cı maddəsi ilə xırda xuliqanlıq görə məsuliyyətə cəlb edirlər. Amma həmin maddədə göstərilir ki, ictimai

qaydanın pozulması, cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik edilməsi nəticəsində bu hərəkətlər hər hansısa bir şəxs üzərində xəsarət yetirilməsi ilə müşayiət olunmadıqda belə əməllər xırda xuliqanlıq hesab olunur. Ancaq hərəkətlər kiminsə üzərində xəsarət yetirilməsi ilə müşayiət olunduqda o əməllər Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 221.1-ci maddəsi ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb olunan əməllərdir. Körpüyə intihar etmək üçün qalxan şəxslərin əməllərində ictimai qaydanın pozuntusu var. Yəni onlar ora qalxırlar ictimai qayda pozulur, insanlar toplaşır, nəqliyyatın hərəkəti düzgün tənzimlənmir və tıxac yaranır. Amma o şəxsin hərəkətində cəmiyyətə qarşı açıq hörmətsizlik yoxdur. İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 296-cı maddəsində xırda xuliqanlıq mürəkkəb tərkibli bir maddədir. Deməli, burada həm ictimai qayda pozulmalıdır, həm də cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik edilməlidir ki, bu şəxs xırda xuliqanlıq görə məsuliyyətə cəlb edilsin. Amma bütün bunlara baxmayaraq bizim polisler xırda xuliqanlıq görə həmin şəxsləri məsuliyyətə cəlb edirlər. Bu isə qanunun tələblərinin kobud şəkildə pozulmasıdır. Qüvvədə olan qanunvericilikdə həmin hərəkətlərə görə heç bir məsuliyyət nəzərdə tutulmayıb".

□ Günel MANAFLI

Bakıda şok cinayət - evə soxulub 17 yaşlı qızı zorladılar...

Bakıda 17 yaşlı qız cinsi zorakılığa məruz qalıb. Lent.az xəbər verir ki, Salyan rayon sakini olan, 1997-ci il təvəllüdü Fidan Teyyubova (ad və soyad şərtidir) 8-ci Polis Bölməsinə gələrək başına gələn hadisə ilə bağlı məlumat verir.

17 yaşlı qız bildirib ki, Səbəyl rayonu, Salyan yolu küçəsi 27 ünvanında kirayədə yaşayır. Noyabrın 22-də gecə saatlarında o, evdə tək olarkən tanımadığı şəxs mənzilə daxil olub. F.Teyyubova qeyd edib ki, həmin şəxs evə soxulandan az sonra onu tanıyıb. Bu, qızın Salyan rayonundan olan həmkəndlisi İsmayilov Elməddin Nizaməddin oğlu olub.

E.İsmayilov sərxoş vəziyyətdə olub. 17 yaşlı qız bildirib ki, həmkəndlisi onu döyüb və zor təbiiq edərək cinsi əlaqəyə məcbur edib. Faktla bağlı araşdırmalar aparılır.

"Binə" bazarının sahibəsi sahibkara "atıb"

Kəbirə Məmmədova 6 il öncə iş adamından aldığı 28 min dolları qaytarmır

"Binə" bazarının sahibəsi Kəbirə Məmmədova sahibkar Nahid Bağirovun pulunu vermir. N.Bağirov prezidentə, daxili işlər nazirinə müraciət edərək K.Məmmədova barəsində ölçü götürülməsini istəyir.

Redaksiyamıza göndərdiyi məktubunda N.Bağirov yazır ki, Kəbirə Məmmədova 6 il əvvəl ondan 28 min dollar alıb və bunun müqabilində ona mağaza verəcəyini vəd eibb: "Onun təsisçisi olduğu "Arazavia" firması ilə 03.12.2008-ci ildə müqavilə bağladım. 28 min dollarımı alıb mənə yeni tikilən ticarət kompleksinin 13-1-39 a ünvanından 23 kvadrat metr mağazanı icarəyə verəcəyi öhdəliyini götürmüşdüm. Lakin bu günə kimi nə mağazanı verib, nə də pulumu qaytarır. Bundan əvvəl sizə yazdığım şikayət Daxili İşlər Nazirliyinə göndərildi. DİN əməkdaşlarının vasitəçiliyi ilə iyunun 21-də "Binə" bazarındakı ofisində Kəbirə Məmmədova ilə görüşdüm".

Sahibkar yazır ki, həmin görüşdə K.Məmmədova ona pulunun yalnız yansını qaytaracağını deyib: "Dedi ki, hər ay 300 manat ödəmək şərti ilə sən pulunun yansını qaytararam. Dedi ki, indiyə kimi biz aldığımız pulları heç vaxt geri qaytarmamışıq, razısan gəl ayda 300 manat götür. Mən bu cür allahsızlığı, özbaşınalığı görüb dəhşətə gəldim. Rəsmi sənədlə pul verərsən və sənə deyələr ki, yansını bizindir, gəl ayda da 300 manat apar! Üstəlik, Kəbirə Məmmədova söhbət əsasında yüksək çinli məmurların adını çəkərək mənə təzyiq göstərdi".

N.Bağirov K.Məmmədovanın Fuad adlı hüquqşünasının bir qəddər gözləməsinə tövsiyə etdiyini, lakin pulunu vermədiklərini yazır: "Cənab prezident, hörmətli Mehriban xanım. Ona görə məcbur olub mənə qarşı olan dələduzluq faktına görə mətbuat vasitəsilə Sizlərə müraciət edib köməklik istəmək qərarına gəldim. Kəbirə Məmmədovaya bu ölkədə sizlərdən savayı kiminsə gücü çatmaz. Bu xanım açıq-açıq deyir ki, mən istədiyim adamın pulunu alıb mənimlə paylaşmır, gedib kime deyir desin. Dövlət içində dövlət quran və hamıya meydan oxuyan Kəbirə Məmmədovanın özbaşınalığının qarşısını yalnız və yalnız İlahəm Əliyev ala bilər. Ona görə Sizlərdən xahiş edirəm ki, mənim halal pulumun qaytarılmasına köməklik göstərsiniz. Mən 28 min dollar pulumun 1 manatını da Kəbirə Məmmədovaya güzəşt etməyəcəyəm".

□ E.HÜSEYNOV

Kişilər!!!

Xəstəliklərdən əzab çəkən adamlar üçün! Diqqət! İsrail təbabəti tətbiq edilir! Axırncı şans!!!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyə və Siz aşağıda göstərilən xəstəliklərdən həmişəlik qurtarmaq istəyirsinizsə, onda yaxşı insanlara, keyfiyyətli, qısa müddətdə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və erektsiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vazidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəli.)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Qadınlarda uşaqlıq borularının keçməməzliyi
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalıqlar və ağırlaşmalar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi və sızanaqlar
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın azalması

Həkim qəbulu və həkimə zəng etmək saat 11.00-dan sonra

Tel: (012) 437-88-05; (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com "doktor Vaiz Səmədov".

Elan

Azadlıq prospekti, ABŞ səfirliyi və Nəsimi Rayon Polis İdarəsinin yanında, 12 mərtəbəli binanın 4-cü mərtəbəsində, 90kv.m.-lik 3 otaqlı mənzil satılır. Sahibəndən. Telefon: (050) 3885035

Babasil xəstəliyinin ən müasir metodla MÜALİCƏSİ

Almaniyanın məşhur "Karl Etoris" firmasının aparatı ilə Moskva şəhəri proktologiya ETM-də xüsusi hazırlıq keçmiş həkim tərəfindən qansız, ağrısız, yataq rejimi gözləmədən - lateks hələqə qoyulması.

SƏLİMOV FƏRMAN

Tel: (055) 776-70-34

Dyləncəli, sürətli, asan!

Klassik metodlardan fərqli olaraq, Siz passiv deyil, aktiv dilləyicisiniz!

Kursumuzun sizə vəd etdiyi bacarıqlar:

- ✓ İlk dərslərdən son dərəcə qısa müddətə ingiliscə danışmaq!
- ✓ Sözləri azarlamaqla deyil onları istifadə edərək öyrənmək!
- ✓ Danışaraq sürətli qrammatika bilgisi əldə etmək!
- ✓ Əla tələffüz və gürvənlə danışmaq
- ✓ Real ingiliscə söhbət!

JOINUS english **EXPLOSION**

dərsləri kursumuz tərəfindən istədiyiniz HƏDİYYƏ alınır!

Bakı şəhəri, Bünyat Sərdarov küç 2, ev 2.
 (012) 492 61 75; (051) 433 46 87; (070) 806 56 63
 (İçəri Şəhər metrosu, İran səfirliyinin yanı)

İllərin üstümüzə işıq sü-
rətə gəldiyini düşü-
nəndə... bütün çarələr
yolveriləndir. Və dünya
alimləri, təbiiçilər, şükür-
lər olsun ki, bu sahədə xey-
li maraqlı üsullar keşf
edib. Siz müğənnilərin,
aktyor-aktrisaların za-
man-zaman bu cür üsulla-
ra necə baş vurduğunu me-
diadan oxuyursunuz. Am-
ma indi sırası insanlar da
bu üsullardan yararlanı-
rlar. Söhbət hansılardan
gedir.

Ozon terapiya - öz qanımdı, özüm bilərəm...

Başlayaq öz qanı qışıqə
qoyanlardan. Elmi dildə isə bu
prosedurun adı ozon terapiya-
sıdır, yəni qanın yudurdulması.
Bu, dünyada geniş yayılmış
dərmanlı müalicə üsuludur.
Belə bir müalicə orqanizmi
üçün zərərli olan kimyəvi pre-
paratların təmizlənməsinə im-
kan verir, orqanizmdə tarazlı-
ğın pozulmasını nizamlayır,
müxtəlif orqanların vəziyyətini
yaxşılaşdırır, orqanizmin mü-
dafiə gücünü aktivləşdirir. Və
nəticədə insan qocalıqla daha
aktiv mübarizəyə girişə bilir.
Yəni dediyimiz bu üsul həm
müxtəlif xəstəliklərlə mübari-
zədə istifadə olunur, həm də
estetik cərrahiyyədən qaçmaq
istəyənlər üçün ideal metod-
dur.

Qonşu Türkiyə bu üsulla
mərhum prezident Turqut Öza-
lın təcrübəsində tanış olmuşdu.
Özal qanını "yuduzdurmaq"
üçün tez-tez İsveçrəyə ge-
dib-gəlirdi. Onun bu üsuldən ist-
tifadə etməsinə orqanizmində-
ki xəstəliklər səbəb olsa da, ha-
zırda Türkiyədə, eləcə də dün-
yada ozon terapiyasından ək-
sər məşhur ulduzlar istifadə
edir. Amma gəncləşmək üçün.
Əsas Almaniya qoyulan
ozon terapiyasının istifadə sa-
hələri olduqca genişdir. Rev-
matizma, şəkər, xərcəng xəst-
tələri, bezi göz, dəri, bağırsaq,
nevroloji xəstəliklərin müalicə-
si zamanı ozon terapiyasının
əvəzi yoxdur. Bu zaman da
xəstələrə xəstəlik dərəcəsin-
dən asılı olaraq müxtəlif sayda
seanslar tətbiq olunur.

Qanın yuyulması deyəndə
plazmaferes başa düşülməli-
dir. Hamilə qadınların qanında
belli viruslardan qurtulmaq
üçün tətbiq olunan bu metod
həm də gəncləşmək üçün laz-
ımlıdır. Bu zaman qana daha
çox oksigen daxil olur, orqan-
izm zərərli maddələrdən tə-
mizlənir və... bu da özünü insa-
nın üz cizgilərində, parlaq dəri-
sində göstərir. Həkimlər ancaq
cavanlaşmaq istəyən insanların
bu üsulla ildə bir dəfə müra-
ciət etməsinə məsləhət görür.
Bir seansın məbləği isə o qədər
de kiçik deyil. 400-500 manat.
Türkiyədəki məşhurlar arasın-
da müğənni Gülbən Ərgən, hə-
yat yoldaşı Mustafa Ərdoğan,
komeidiya ustası Yılmaz Ərdo-
ğan, dünyada isə Hillari Klin-
ton, Bred Pitt, Anselina Coli,
Demi Mur... kimi məşhurlar bu
üsulla gəncləşməyə çalışırlar.

Cavanlaşmaq üçün vampir olanlar

Amma insanın öz qanı ilə
cavanlaşması metodu təkcə
ozon terapiya deyil. Dünyada
"vampir trendi" adlandırılan
PRP üsulu da gənclik iksirlərindən
sayılır. Bu halda da

gəncləşmək istəyən insanın
qol və ya əlindən bir az qan al-
nır, laboratoriya şəraitində yad,
zərərli maddələrdən təmizlə-
nir, daha sonra isə üz dərisinin
altına yeridilərək, gəncləşmə-
yə səbəb olur. "Platelet Rich
Plazma" adı ilə tanınan PRP
üsulu qırış, sızacaq izləri, günəş
ləkələri və saç tökülməsində
de üz güldürən nəticələrə ge-
tirib çıxarır. Həkimlər izah edir ki,
əslində bu üsuldə önəmli olan
cildin "başını aldatmaqdır". Yə-
ni üz dərisinə təmiz qan yeridil-

mərhələsi həyata keçirilir. Son
olaraq isə insanın başına özəl
bir papaq yerləşdirilir. Kosmo-
navt papağını xatırladan bu
başlığın içərisində gəncləşmək
istəyənin üzünə müəyyən miq-
darda oksigen püskürdülür.
Nəticədə cild çox sağlam və
yumşaq görülməyə sahib olur.

Amma üz cildi çox yoğun-
dursa və yuxarıda yazdığımız
cəhdlərə müsbət reaksiya ver-
mirse, həkimlər plastik əməli-
yata yaxın olan bezi prosedur-
ları məsləhət görür. Bunlar isə

Keçək lazerlə cild gəncleş-
məsinə. Bu da digər üsullardan
ağrısız olmasına və dəridə han-
sısa qızartı qoymamasına görə
fərqlənir.

Müalicə sonrası toparlan-
mağa ehtiyac olmayan, bir ne-
çə dəqiqə ərzində tətbiq olu-
nan bu metod da cildəki hü-
cəyrələri yeniləyərək, daha
düzgün, daha sıx və daha gənc
bir dəri görüntüsü yaradır.

Ən ağrılı və əzəblı cavan-
laşma metodu isə pilingdir. Bu
zaman üst dərinin soyulması

...Cavan olmam

bir də mən...

Dünyada cavanlaşmağın yeni üsulları, ağılagəlməz vasitələri

dikdən sonra hüceyrələr bunu
xəbərdarlıq kimi qəbul edib,
hərəkətə keçir. Bu durum bir
qədər yaranın sağalmasını xa-
tirləyir. Dəridəki tıxanmış bö-
lgələr təmizləndiyi üçün üz cildi
əvvəlkindən daha yaxşı vəziy-
yətə gəlir.

Həkimlər bu vampir üsu-
lundan hər mövsüm istifadəni
mümkün sayır. Üstəgəl, bu
üsul zamanı hər kəs öz qanın-
dan istifadə etdiyi üçün allergi-
ya da yaratmır. Ehtiyaca uyğun
olaraq bir seans 3-4 həftə fasi-
lələrlə və cəmi 3-4 dəfə həyata
keçirilə bilər. PRP müalicəsi
adamin yaşından, üz dərisinin
keyfiyyətindən, siqaret çə-
kib-çəkməməsindən asılı ola-
raq nəticə verir.

Ət ürpədən üsul - ölən körpə...

Daha bir ilginç və tükürpə-
dici cavanlaşma metodu barə-
də isə türkçü müğənni Bülent
Ərsoyun təcrübəsində rast ge-
lmək mümkündür. Ərsoy abort
olunmuş körpədən alınan gen-
lərin kök hüceyrələrindən ha-
zırlanan dərmanı üzünə
sürtməklə gənc qalır. Çox məs-
rəfli və çətin olan bu prosedur
zamanı dərman xəstənin üz və
boyun hissəsinə sürtülür. Hə-
kimlər deyir ki, sözügedən üsul
"itirilmişləri yerinə qoyma pro-
sedurudur".

"Kosmonavt üsulu" da
21-ci əsr gəncleşmə üsullarının
ən geniş yayılanıdır. Bu üsul
zamanı öncə üzə tərkibində
yüksek miqdarda oksigen olan
bir krem sürtülür. Ardınca üz-
dəki tıxanmış bölgələrin təmiz-
lənməsi üçün buxarla təmizlik

botoks, plazmagel, lazerlə cild
yeniləmə, piling adlanır.

Başlayaq botoksdan. Bo-
toks xüsusən alın və göz çevrə-
sindəki qırışlardan qurtulmaq
üçün son zamanlar istifadə olu-
nan ən ideal dərmandır. Prose-
dur cəmi 2 dəqiqə ərzində hə-
yata keçirilir və bitəndən sonra
insan normal həyatına qayıdır.
Botoks ancaq professional hə-
kimlər tərəfindən həyata keçir-
ilməlidir. Prosedurun mahiyə-
ti isə mimika və qırışlıqlara
səbəb olan əzələlərin hərəkəti-
ni minimuma endirmək, dəri
üzərindəki qırış bölgələrin dü-
zəlməsini təmin etməkdir. Am-
ma botoksun təsir müddəti cə-
mi 6 aydır. Həmin müddətdən
sonra dərman öz təsir gücünü
itirir və dəri əvvəlki vəziyyətinə
qayıdır.

Plazmagel də əməliyyat-
sız, yarım saat ərzində tətbiq
olunan təsirli bir üsuldür. İnsa-
nın öz qanından alınan, daha
sonra özəl minerallar əlavə
edilərək üzün istənilən bölgə-
sinə sürtməklə müsbət nəticə əl-
də edilir. Prosedur sonrası cild
çox daha gənc və təravətli gö-
rünür. Allergiya vermədiyi üçün
ortaya çox daha təbii bir mən-
zərə çıxır.

Hazır dolğu maddələri də
az vaxtı, amma gəncleşmək ist-
təyi olan insanlar üçündür. Bu
maddələr xüsusən üzdəki çö-
küklük və qırışlar, dodağın in-
cəliyi zamanı tətbiq olunur.
Dolğu maddələrinin tətbiqi za-
manı üzə sürtülən anestezi bir
krem sayəsində, incə bir iynə
ilə beş dəqiqə ərzində uşurlu
nəticə əldə edilir.

ilə dərinin yenilənməsi və
gəncleşməsi baş verir. Bu üsul
ilə üzdəki qırışlıqlar cildin tez
yaşlanması, dəri quruluğu, dəri
yorgunluğu aradan qalxır. Elə-
cə də piling sayəsində cild lə-
kələri, çatlaqlar, baldır və qarın
bölgəsindəki elastiklik itkisi ki-
mi dəri problemləri ortadan qal-
xır. Prosedur nəticəsində insan
ən azı 10 yaş cavanlaşmış kimi
görünür.

28 gündə 9 yaş cavanlaşanlar

Qocalımamağın əsas sə-
bəblərindən biri də beyni və bə-
dəni daim fəaliyyətdə saxla-
maqdır. Alimlərin hesablamal-
arına görə, 80 yaşına çatmış
insanda belə sinir hüceyrələri-
nin 90 faizi istifadə olunmamış
haldadır. Belə çıxır ki, beynin ən
tənbəl orqandır. Bütün xəstə-
liklər isə əqli və fiziki durğun-
luqdan baş verir. Zəif, tənbəl
insanlar çətinliklər qarşısında
aciz qalır, güclülər isə mübari-
zə edirlər. Bir qayda olaraq,
ölüm orqanizmdə yaranan in-
toksikasiyadan - zəhərlənmə-
dən baş verir. Ona görə də
uzunömürlü olmaq üçün orqan-
izmi zəhərləməməli, həddin-
dən artıq yeməməli, yatmağa 3
saat qalmış qida qəbul etmə-
məli, fiziki işlə məşğul olmalı,
onu zehni əməklə növbələşdir-
məlidir.

Təsədüfi deyil ki, kişilər zəif
cins adlandırdıqları qadınlardan
daha az yaşayırlar. Çünki
onlar daha çox ot, şəkər, yağlar
qəbul edirlər. Gecə yatmadan
əvvəl yeməyi sevir, zərərli və-
dişlərə daha çox aludə olur,
müasir dövrdə isə demək olar
ki, heç piyada gəzmirlər. De-
məli, ömrün uzun müddətli
olub-olmaması ən əsas insa-
nın özündən asılıdır.

İngilis qidalanma eksperti
Karen Fiser 28 gündə doqquz
yaş cavanlaşmaq və beş kilo
vermənin sirrini sadə bir pəh-
rizlə açıqladı. Fiserə görə, an-
tioksidan mənbəsi meyvə və
tərəvəzləri az odda qaynatmaq,
əti qaynadaraq yemək, bol su
içmək və şəkər, spirt ilə
süd məhsullarından uzaq da-
yanmaq dərinin 9 yaş gəncleş-
dirir.

□ Sevinc TELMANQIZI

Qaxda çadırda yaşamağa məhkum edilmiş bir ailənin dramı

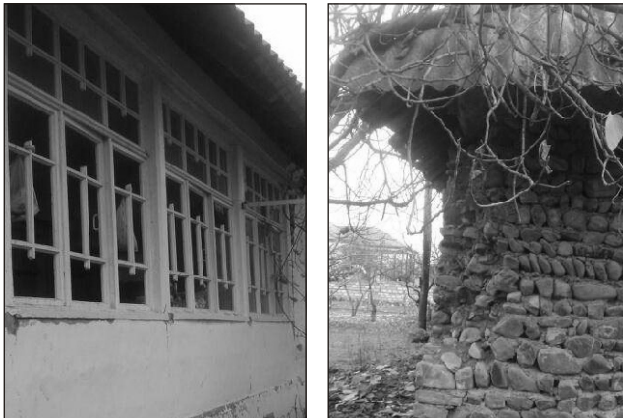
Ceyhun Abdurzayev: "Həm evsizəm, həm
də ağır xəstə, bizə yardım eləsinlər..."

Musavat.com-un redaksiyasına Qax rayonundan şikayət məktubu daxil olub. Məktubu bizə ünvanlayan Qax rayonu, Güllük kəndinin sakini Ceyhun Abdurzayevdir. Onun şikayəti isə evi ilə bağlıdır.

Belə ki, 2012-ci ilin may ayının 7-də episentri Zaqatala rayonu ərazisinə düşən və 7 bal gücündə olan zəlzələ nəticəsində Zaqatala, Balakən və Qax rayonlarında yaşayış evlərinə, sosial və infrastruktur obyektlərinə ciddi ziyan dəyib.

Prezidentin göstərişlərinə əsasən, Nazirlər Kabinetinin müxtəlif sərəncamları ilə respublikanın şimal-qərb bölgəsində baş vermiş zəlzələnin nəticələrini aradan qaldırılması üçün ehtiyat fondndan və dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitlər hesabına bölgədə tikinti işlərinə başlanılmışdır. Amma həmin tikinti və təmir işlərinin üzərindən 2 il keçməsinə baxmayaraq, zəlzələdən zərər görmüş bir neçə ailənin evi hələ də təmir edilməyib. Onlardan biri də Ceyhun Abdurzayevin yaşadığı evdir.

C. Abdurzayevin sözlərinə görə, evləri yararsız hala düş-
düyü üçün 2 ildən çoxdur ki, ailəsi ilə birgə çadırda yaşayır:
"2012-ci ilin mayında baş vermiş zəlzələ nəticəsində evimiz
yararsız hala düşüb. Evimizə komissiya tərəfindən 6 dəfə ba-
xış keçirilib. Amma heç bir faydası olmayıb. Həmin evdə mə-
nim ailəm və iki qardaşım ilə birgə yaşayırdıq. Amma zəlzələ-
dən sonra ev elə hala düşüb ki, orada yaşamaq mümkün deyil.
İmkanım olsa, özüm təmir edərdim. Amma kasıb adamam.
Maddi durumum evi təmir etmək üçün yetərli deyil. 2 ildən çox-
dur ki, çadırda qalıram. Özüm də xərcəng xəstəliyimin tutulmuş-
sam. Həm evsizəm, həm də ağır xəstə..."

C. Abdurzayev qeyd edir ki, onun evindən başqa bütün ev-
ləri tikiblər və ya əsaslı təmir ediblər: "Ətrafımızdakı bütün evlə-
ri yenidən tikiblər. Ortada yalnız mənim evim qalıb. Dəfələrlə
şikayət etmişəm. Amma tədbir görülməyib. Sual verirəm ki,
"Mənim evimi niyə tikməyiniz?" Ancaq hər dəfə də eyni cavabı
alırım - "Sənin də evin tikiləcək". Amma tikmirlər. Qarşıdan qış
ayları gəlir. Qışda çadırda yaşamaq qeyri-mümkündür. Hər də-
fə yağış yağanda evdən vedrələrlə su daşıyıram. Vəziyyətimiz
acınacaqdır. Bizə kömək edin".

□ Məhəmməd TÜRKMƏN

Xaçmazda 34 yaşlı ana özünü asdı

Dünən Xaçmaz rayonunun Xudat şəhərində səhərə yaxın intihar hadisəsi baş verib. anspres-in məlumatına görə, hadisə Xudat şəhərinin birinci şöbə adlanan yeni salınmış yaşayış massivində baş verib. İntihar edən şəxs 1980-ci il təvəllüdü Əhmədova Zöhre Şamil qızıdır. O, yaşadığı evin həyətinə çörək bişirmək üçün ayrılmış yerdə özünü asaraq intihar edib.

Bu barədə onun ailə üzvləri səhər saat 9:00 radələrində Xaçmaz rayon polis şöbəsinin Xudat bölməsinə xəbər veriblər. Hadisə yerinə polis və Xaçmaz rayon Prokurorluq əməkdaşları gəlib. Mərhumun meyiti tibbi ekspertiza üçün morqa aparılıb. Faktı Xaçmaz rayon prokurorunun böyük köməkçisi Əlibaba Şahverenov təsdiqləyib.

Qeyd edək ki, mərhumun məktəbli övladları var. Onlar din-
dirilmə zamanı analarının heç bir problemi olmadığını deyiblər.

MUSAVAT

Son səhifə

N 293 (6002) 1 dekabr 2014

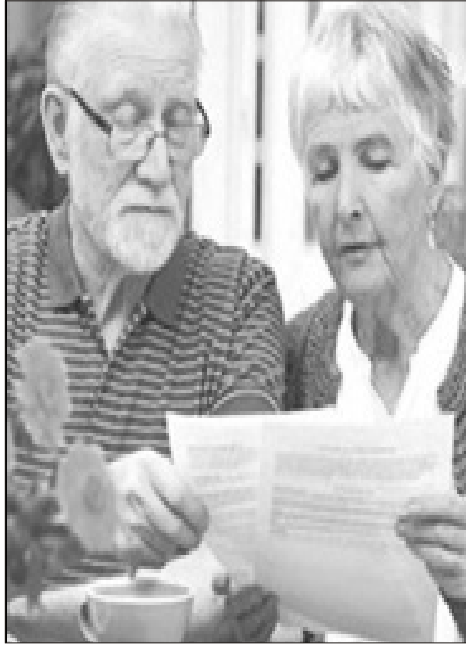

Uşağınız yalançıdırsa, sevinin...

Uşaqlar inandırıcı yalanlar söyləməyə nə qədər erkən başlasalar, həyatda bir o qədər çox uğur qazana bilərlər. Kanadalı alimlərin yeni araşdırmaları belə deməyə əsas verir. Toronto Universitetinin Uşaq Araşdırmaları İnstitutunun alimlərinin fikrincə, iki yaşında yalan danışmağa başlayan uşaqların beynləri daha sürətlə inkişaf edir. Bu da onların gələcəkdə daha uğurlu olacağına işarə edir. Onların danışdığı yalan nə qədər həqiqətə yaxın olarsa, uşaqlar bir o qədər zəki olurlar. Təcrübə 2-17 yaş arası 1200 uşaq üzərində aparılıb. Az yaşlı uşaqların yalan danışmasını yoxlamaq üçün onların arxalarında oyuncaq gizlədiblər. Uşaqlara arxaya baxmaq tapşırılıb. Bundan sonra böyük otağı tərk ediblər. Bir müddədən sonra qayıdanda isə uşaqdan arxasına baxıb-baxmadığını soruşublar. Bütün bunlar videolentə köçürülüb. Nəticələrə görə, iki yaşlı uşaqların qrupunda 5 uşaqdan biri yalan danışa bilib. 4 yaşlı qrupunda 10 uşaqdan 9-u, 12 yaşdan yuxarılarda isə demək olar ki, hamısı yalan danışmışdır. İnstitutun rəhbəri Kanq Lee uşaqları yalan danışan ana-ataların rahatlığına əsas olmadığını bildi. Onun sözlərinə görə, azyaşlı uşaqların həqiqətin əvəzində inandırıcı yalanlar fikirləşməsi onların "idarəçilik qabiliyyətini" inkişaf etdirir. "Demək olar, bütün uşaqlar yalan danışdırlar. İdrak qabiliyyəti daha yaxşı inkişaf edən uşaqlar daha yaxşı yalan danışdırlar. Bu onların inkişafında və dünyanı dərk etmələrində yeni mərhələdir. Belə uşaqlar gələcəkdə yaxşı bankir ola bilərlər", - deyir institutun rəhbəri bildi.

İnsan yaşlaşdıqca beyni mükəmməlləşir

ABŞ-ın Maunt Sinay Tibb Məktəbinin əməkdaşları müəyyən ediblər ki, insan beyninin bəzi xüsusiyyətləri yaş ötdükcə daha da təkmilləşir. İndiyə qədər belə hesab olunurdu ki, əqli qabiliyyətlər insan 20 yaşında olarkən öz zirvə nöqtəsinə çatır. Tədqiqatın nəticələri isə göstərdi ki, yaşlı insanlarda belə uzunmüddətli yaddaş nəinki zəifləmir, hətta danışıq qabiliyyəti, emosional intellekt və sosial vərdişlər daha üstün səviyyədə olur. Bu haqda "Daily Telegraph"a istinadən "İzvestiya Nauki" xəbər verir. Qısamüddətli yaddaş, qazanılmış bacarıqlar və düşünmə qabiliyyətinə gəlinə isə, onlar zaman ötdükcə həqiqətən də zəifləyir. Mütəxəssislərin kəşfi qocalma effektinin rezus-makaka meymunları üzərində öyrənilməsi nəticəsində edilib. Müəyyən olunub ki, yaşlı meymunlarda beyin yeni biliklərin mənimsənilməsinə görə cavabdeh olan qəbuledici neyronların (sinir hüceyrələri) təqribən yarısını itirir. Bununla belə uzunmüddətli yaddaş cavabdeh neyronlar toxunulmaz qalır. Xatırladaq ki, yaxın zamanlarda Kaliforniyanın San-Diyeqo Universitetinin mütəxəssisləri yaşla

qazanılan müdriqliyin olması faktına sübutlar tapıblar. Belə ki, alimlər yaş 60-100 arasında olan 3000 kaliforniyalıların beynini skanlaşdırdıqdan sonra müəyyən ediblər ki, yaş ötdükcə insanlar həqiqətən də daha da müdrikləşir.

Şokolad mədə xərçəngi riskini artırır

ÇOX şokolad yemək mədə xərçəngi riskini artırır. Türkiyə mətbuatının yazdığına görə, həzm sistemi xəstəliklərini araşdıran mütəxəssislər çox şokolad və duzlu mədə xərçəngi riskini artırdığını ortaya çıxarıb. Mütəxəssislər dünyada mədə xərçənginin ağciyər xərçəngindən sonra ikinci yerdə olduğunu bildirib. Xərçəng xəstəliyindən əziyyət çəkən hər 10 nəfərdən biri mədə xərçəngi xəstəsidir. Ancaq bu rəqəm ayrı-ayrı ölkələr üzrə dəyişir. Məsələn, Yaponiya və Latın Amerikasında sözügedən xəstəliyə daha çox rast gəlinir. Həkimlər bu xəstəliyin yaranmasında qidalanmanın və həyat tərzinin önəmli rol oynadığını bildirirlər. Şokolad və duz da bu qidalar sırasındadır.

Depressiyadan çıxmağın yolu evlənməkdir

Depressiya müasir insanların ən çox məruz qaldığı haldır. Amma depressiyadan qurtulmaq üçün psixoloq və alimlər müxtəlif üsullar təklif edir. "Nyu-York Post" qəzetinin yazdığına görə, eksperimentlər zamanı alimlər 3000 ər-arvadın səhhətini və maddi vəziyyətini təhlil ediblər. Məlum olub ki, sarsılmış adamlar nikah qurduqdan sonra nikbin adamlara nisbətən daha xoşbəxt olurlar. Müəlliflərin fikrincə, özünü təsdiq edən və həmişə xoş əhvalda olan adamlar nikahdan heç nə gözləmir. Sarsılmış adamlar isə nikahdan nicat və sosial dəstək gözləyir, depressiyadan qurtulurlar.

QOÇ - Gün boyu Ay bürcünüzdə olduğundan emosiyalarınızı cilovlamalısınız. Əsas enerjini biznesə həsr edin. Çünki büdcənizi artırmaq və sövdələşmələr aparmaq üçün düşürlü gündür.

BUGA - Yeni xəbərlər yolunuzu gözləyir. Bütün astroloji göstəricilər nahardan sonra ağılınıza gətirmədiyiniz adamların sizə sürpriz vəd edəcəyini xəbər verir. Görüşləri təxirə salmayın.

ƏKİZLƏR - Mübahisəli bir təqvim yaşayaçaqsınız. Təminatınızı qoruya bilməyiniz, ciddi münaqişələrə də cəlb oluna bilərsiniz. Odur ki, iş yerində və ailədə emosional çıxışlara son qoyun.

XƏRÇƏNG - Hər mənada uğurlu gündür, bir şərtlə ki, əsəblərinizi cilovlaya bilərsiniz. Yalnız xeyirli şeylər arzulayın ki, sizə də xeyir gəlsin. Fəaliyyətdə uğurlarınız arta bilər.

ŞİR - Sağlamlığınıza fikir verin. Ulduzların düzümü fiziki xəsarətlər alacağınızı da istisna etmir. Tanış olmayan ünvanlara getməyin. Axşama yaxın sevindirici hadisələrin şahidi olacaqsınız.

QIZ - Ümumi gərginliyiniz kifayət qədər səngiyəcək. Ünsiyyətdə olduğunuz insanlarla, ələlxüsus da həmkarlarınızla davranışlarda mülayim olun. Perspektivli təkliflər alabilirsiniz.

TƏRƏZİ - Yaxşı olar ki, ağır fiziki işlərə, ümumiyyətlə, fəaliyyətə ara verəsiniz. Əsas diqqətinizi istirahətə və gəzintilərə həsr edin. Gələcəyiniz üçün önəmli olan görüşlərdən yayınmayın.

ƏQRƏB - Səhhətinizi qorumağı bacarsanız, ulduzlar sizi əməlli-başlı sevindirəcək. Saat 13-15 arası maraqlı bir təklif alacağınız gözlənilir. Çalışın ki, imtina etməyəsiniz.

OXATAN - Göy qübbəsi varlanma ehtimalınızın yüksək olduğunu bəyan edir. Bu səbəbdən də ümid bağladığınız bütün istiqamətlərə baş vurun ki, kimsəniz boş qalmasın. Yeni görüşlərdən yayınmayın.

OĞLAQ - Nəzərə alın ki, ortalığa pulla bağlı problemləriniz çıxa bilər. Bu səbəbdən də adı çəkilən mövzuya kifayət qədər həssas yanaşmalısınız. Ciddi sövdələşmələrdə iştirakdan yayının.

SUTÖKƏN - Ailə üzvlərinizlə, xüsusən də sevdiyiniz adamlarla münasibətləri qaydasına salmaq istəyirsinizsə, güzəştə gedin. Unutmayın ki, həmişə kəmə yolla getmək olmur. Axşam qonaq gedin.

BALIQLAR - Səhər saatlarında müəyyən gərginliklə üzləşmə ehtimalınız olsa da, sonrakı müddəti uğurlu keçirəcəksiniz. Yeni təkliflər alacağınız da mümkündür. Bir sözlə, sürprizlərə hazır olun.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

67 yaş var, amma 16 yaşlıya bənzəyir

Görünüşü ilə hər kəsi heyretləndirən 67 yaşlı qadın. 16 Yanvar 1947-ci ildə Tailandda doğulan Apasra Hongsakula gənc görünüşü ilə görünləri heyretləndirir. Hələ də çox gənc və tərəvətli qalan bu qadın İndiyə kimi heç bir plastik əməliyyat etdirmədiyini deyir. Hazırda öz adına fəaliyyət göstərən "Apasra Beauty Slimming Spa" mərkəzini idarə edir. 1964-cü ildə "Miss Thailand", 1965-ci ildə isə "Miss Universe" yarışmasının qalibi olub.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "E-Q" mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisənziya N: B 114
SAYI: 5.400